

FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,
férfidivat raktára

KossuthLajos-u.18
és Kerepesi-út 9.

Ajánl angol cylinder, divatos kemény és puha kalapokat, jó szabású férfi-ingek, nyakkendők, keztyűk dús választékban. Árjegyzék.

Szép kárpitozott és vas-butor
a legszebb kivitelben kapható

ROSENTHAL HUGÓ
kárpitos és diszítónél

VIII., Rökk Szilárd-utca 16. szám.

Tej sterilizáló készülék

gyermek mester-séges táplálására. Eredeti gyártmány. Szexthé tanár szerint. Teljes készület ára L. sz. 19.— kor. II. sz. 22.80 kor. III. sz. 27.— kor. Továbbá dusan felszerelt raktár gyermekágyas nők részére, valamint gyermekkomfort és az összes betegpótlási cikkekből. Gyáramban továbbá jóállás mellett mérsékelt áron készülnek: haskötők, köldöksérkötők, sérvkötők, fűzők terhes nők részére, málhák, műkezek stb. stb. Kimerülő árjegyzék ingyen és bérmentve küld.

KELETI J. műszer-gyára, Bpest, Koronaherzeg-u. 17.

HÖLGYEIM!

Csak egyszer próbáképen rendeljék meg a csodahatású, valódi angol szappint, hogy ezen csodaszert azonnal eltávolítsa szappint, májfoltot, mindenféle tisztáltságot az arczról és a bőrnek gyönyörű üdöséget, fiataloságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csak **BALASSA KORNÉL** gyógyszerárában a Vörösi kereszthez Temesvár. — Ára 2 korona. A pénz beküldése esetén frankó szállítás. Utánvételt is küldetik. 9230

Császárfürdő
BUDAPESTEN 6018

téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú. E kénesvízű gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA
a bőrt zsírtól tisztítja és meggyógyítja az összes bőrbetegségeket.

KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐI
A. Matschke & Co.
BECS, I. LOGECK 3. SZ.

8993

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női háj egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennek először a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényesíthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a linom párti hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PILLÉKES ORIENTALES** használatából áll, mely pillékek a leghíresebb párti orvosok által jóknak vannak elismervé, és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak esontudorodásait elsimítják és a kebel idomainak egyáltalánban diszkretitességet kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táptáplálék plasticitási anyagokká való alakulását elősegíti, mely többiek a mellőjén megállapodnak. Az egy-

J. RATIÉ, Pharmacia, 5. Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra részére: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

MARGIT-CRÈME,
mely vegyítisz, sem higányt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhíru arzenikus pár nap alatt eltávolít szappint, májfoltot, pattanást, bőrakat (Miesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot főként, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgy-por 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill. Margit fogpép (Zahnpaste) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor., Hamisítványok kárólag üldözöttek. — Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Arad.

Budapesti fiktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárában.

Pergetett mézet
elsőrendűt, 5 kilós bödönökben bérmentve 6 koronáért szállít az

orsz. méhészegylet
BUDAPEST,
Damjanich-utca 34.

Czimbalom
iskolákat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czimbalomozni, 4 koronáért adom. Képes nagy czimbalomárjegyzéket pedig ingyen. **Varga Pál** czimbalomgyártó, Budapest, VIII. ker., Rök Szilárd-utca 3. sz.

CHOCOLAT SUCHARD

schmeckt am feinsten

BALOG BÉLA és LAJOS
férfi-szabók

Budapest, Dorottya-u. 11. I. em.
TELEFON 31-39.

Speczialisták: diszmagyar-, lovagló- és sportöltönyökben.

Az őszi és téli idény beálltával ajánlják angol mintára vezetett műhelyükből kikerült legújabb valódi angol és francia szövetekből készült, bármely minta szerint kifogástalan, izléses és elegáns szabású ruhákat.

Ruhabérlet tetszés szerinti kombinációban. 9255

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a

La VELOUTINE

Különleges Rizapor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Hölgyeknek!

Pona-crème.

Legújabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatáson kén és arczszappintó szer, eltávolít minden bőrtisztáltságot és rövid használat után vakító fehérré, üdév teszi az arczbort.

Figyelmeztetés! Készítményem nagy közkeveltsége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; csakis az valódi, mely a doboz alján aláírásommal el van látva. 1 tégely Pona-crème 1 kor. 1 üveg Pona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárában. Székhelyi raktár: **Alexander János** gyógyszerára Solonok. Budapesti fiktárak: **Török-féle** gyógyszerár. Király-utca 12. és Andrássy-út 29. **Kerpel-féle** gyógyszerár Lipót-kört 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL

kitűnő helyreállító szer gyöngök, vörösgöngyök és lábbadozóik számára. Ajánlva és használva orvosi kitűnőségeitől, 1000-nél több orvosi elismerésvélt.

Kitűnő íz.

Külföldre több arany és ezüst érmevel.

Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszerárában.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

KWIZDA FLUID

Kigyó-jel

TOURISTA-FLUID

Erősítő és erőt megújító cefájából származó, gyógyhatású, az összes ízületi, kóros, kórosok és ízületi betegségek gyógyítására.

ÜVEG ÁRA 2 KORONA, 1/2 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLÉR.

Valódi csak Rati védjeggyel. Kapható az orvosi és gyógyszerárakban.

KREISAPOTHEKE KORNEUBURG BECS mellett.

Fiktár Magyarországra részére: 8844
Török József gyógyszerára Király-utca 12.

Wadlsteiner F. BUDAPEST
IV. kerület,
Mária Valéria-u. 5.

áruháza

Cristofle-ezüst, üveg és porcellán
neműekben.

Cristofle & Co. cég Páris, dusan ezüstözött és aranyozott gyártmányai egyedül raktára; Cie des Cristalleries de Baccarat, Páris (Krisztály-üveg készlet); **Benedikt testvérek** Karlsruhe, Meierhofeni porcellángyára (háztartási cikkeiben). 9182

Eladás gyári áron!

Uj! CRÈME SANS GRAISSE Uj!

Pár nap alatt minden arczot fehérré, üdév és szépíti. Ára 1.20 kor., szappan 1 kor.

Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA
(csakis tőből alakú védjeggyel valódi) 3 nap alatt minden kezét gyöngéddé és fehérré varázsol. Egy tégely 1.30 kor. Használati szappan 1 kor.

KÁRPÁTI JBOLYAILLAT
a legfinomabb és legkedveltebb parfüm.

Ára mintaképpel szappanban 4 korona. Kapható minden gyógyszerárában és gyógyszerárakban. Fő- és székhelyi raktár:

Dr. KOVÁCS ERŐ gyógyszerára és illatszeregyára.
Budapest, VI. Gyár-utca 17.
Megjelent "Toilet-titkok" kivonatára ingyen és bérmentve.

37. SZÁM. 1901. BUDAPEST, SZEPTEMBER 15. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkrónikával) egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetőknek a postallag meghatározott viteldij is eszolandó.

MAC KINLEY.

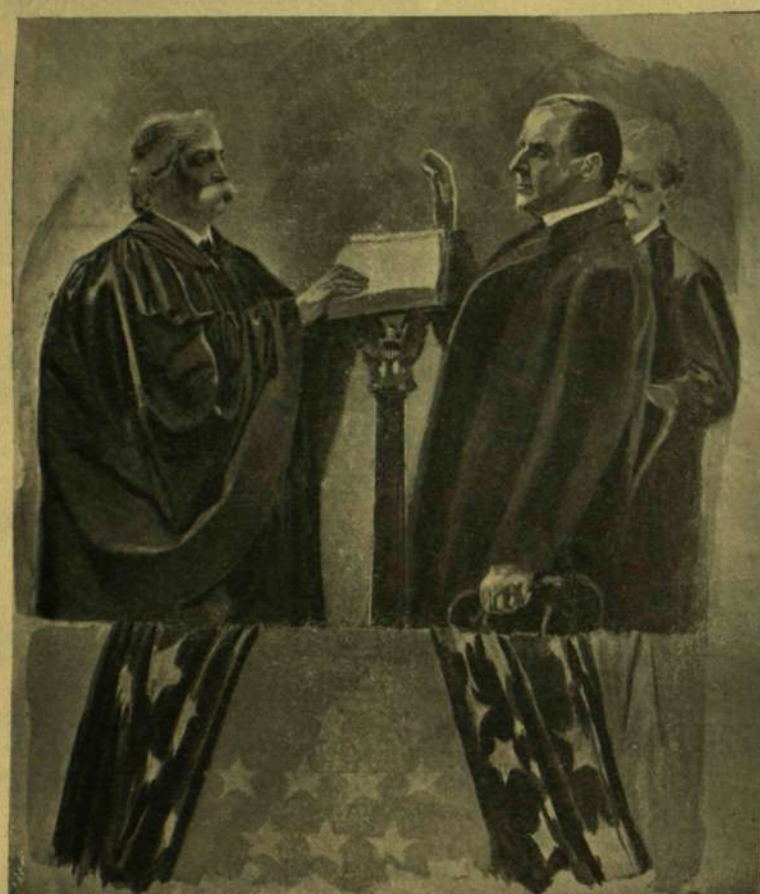
MINDEN ÁLLAMI és társadalmi szervezetet tagadó és elpusztítani törekvő anarchia még a szabadságnak azt a mértékét is kevesli, a melyet a szabad Amerika polgára élvez. Ádáz gyűlölettel néz mindenre, a mi az állam fenségét képviseli s megbontására törekszik mindazoknak a kötelekeknek, melyek az állam polgárait egységbe forrasztják, még azt sem gondolva meg, hogy a mai állam s főképp az amerikai állam szabad intézményei teszik egyáltalán lehetővé túlzó és veszedelmes eszméi hangoztatását és terjesztését. Az államhatalmat az állam fejében s annak környezetében látja megtestesítve, s ez ellen fordul első sorban gyűlölete. Ezen, az örület határait érintő gyűlölet nyilvánult az utóbbi évtized megdöbbentő politikai merényleteiben. Ez ölte meg a francia köztársaság egyik derék elnökét, a mi dicső emlékü királynöket, az olaszok nemes lelkületű királyt s ez irányozta most az amerikai Egyesült-Államok elnökének, Mac Kinleynek testébe a golyót.

utalt szegény ember minden szenvedését, tanulmányait az önfentartás küzdelmei közepette folytatta s csak tehetsége és hajthatatlan akaratereje óvta meg az elesüggedéstől. Harczolt hazája területi épségeért és a humanizmusért a rabszolgatartás kérdése körül folyt polgárháborúban s mint 22 éves ifjú örnagyival ranggal került vissza a magánéletbe. Ezután szerezte csak meg az ügyvédi képesítést s hosszú ideig tartott, a míg az ismeretlenség homályából föl birt emelkedni. 1876-ban lett először tagja a kongresszusnak s politikai működése főtekerül a

vám- és valuta-ügyeket választotta, a melyekben rendkívüli szakképzettséget szerzett. Legfontosabb politikai sikere a róla elnevezett **Mac Kinley-bill**, a mely Amerika ipari fejlődésére rendkívüli hatású lett, míg Európa egyes iparágait, melyek nagy részben az amerikai kivitel számára dolgoztak, súlyos válságba ejtette a védvámok által. Az a szívósság, melylyel Mac Kinley ezt a törvényt védte, s minden akadály ellenére keresztülvitte s az az ipari föllendülés, mely ennek nyomán megindult, Amerika legnépszerűbb politikusává avatta őt

MAC KINLEY.

MAC KINLEY ESKÜTÉTELE ELNÖKKÉ VÁLASZTÁSAKOR.

s a közvélemény nagy része már ekkor Cleveland utódjává kezdte emlegetni. A választási harc 1896-ban a bimetalizmus és az aranyvaluta jelszavai körül zajlott le s a szabad ezüstverést követelő demokratikus párt jelöltje, a nagyon tevékeny és ügyes Bryan ellenében a republikánus Mac Kinley győzött nagy többséggel.

Mint elnök is híve maradt a védvamos politikának. Az utolsó években roppantul megnövekedett termelési képességű ipar szükségletei azonban abba az irányba vezették a közvéleményt, hogy Amerika igyekezze kiviteli területeket biztosítani magának. Ez a szükségérzet volt okozója az amerikai politika ama fordulatának, mely azután az imperializmus, a hódítási vágy felé vitte az államot. Ez volt tulajdonképeni oka a spanyolok ellen vizott háborúnak, az Egyesült-Államok első külháborújának. E háború megindításában nem csekély része volt Mac Kinleynek, a ki a nemzet közhangulatát nagy ügyességgel vezette a harcias törekvések áramlataiba.

A spanyolokon kivívott győzelem nagy mértékben fokozta Mac Kinley népszerűségét az amerikai nép szemében. Hiába mutattak rá egyesek, hogy a háború bizonyos érdekszövetkezetek kedvéért vivotott, a közvéleményt elragadta a hadi diesség, a hódítás láza. A gazdasági fejlődés még inkább a plutokratikus irányba tért. Az óriási gazdasági erőket központosító ringek és trust-ök kerítették hatalmukba az ipari termelést egyes iparágak monopolizálásával s óriási vagyonnal mozgóval össze egyes személyek vagy társaságok kezében, az állami életben is túlnyomó befolyásra tettek szert. Ennek az iránynak Mac Kinley politikája kétségkívül kedvez, a mint hogy 1900-ban történt második megválasztását jó részben a trust-öknek is köszönheti. Az új választásnál ismét Bryan volt ellenfele, a ki azonban ezúttal még annyi szavazatot sem bírt megnyerni, mint előzőre.

Mac Kinley politikai működését lehet bíráló szóval illetni, magánjellemé előtt azonban elnével a bírálat. Jellemző rá nézve, hogy bár pályáján nem egyszer nyílt volna alkalma

magyont szerezni, mint szegény ember került az elnöki székbe. Diszes állásában is megmaradt egyszerű polgárnak s szabad bejárata volt hozzá annak, a kinek ügyesbajos dolga volt vele, sőt annak is, a ki csak kíváncsiságát akarta kielégíteni, hogy az elnököt láthassa s kezét szoríthasson vele. Évek sora óta betegeskedő nejt hű gondoskodással ápolta, a mint hogy az amerikai nép meg is kívánja elnökétől, hogy családi élete tiszta legyen.

Szónoki tehetségével nem egyszer ragadta magával hallgatóságát, a miben segítségére van imponáló, értelmes, férfias külseje is, mely, mint mondják, sok tekintetben a nagy Napoleonra emlékeztet.

A merényletet szeptember 6-án követte el ellene egy Czolgosz nevű lengyel származású anarkhista Buffalóban, a hova a pan-amerikai kiállítás megtekintésére érkezett. A zenepalotában a hangverseny befejezése után, a mikor

mindenki könnyű szerrel juthatott az elnök közelébe, — kézszorításra — férközött hozzá a merénylő s miközben az elnök kezét nyújtotta feléje, zsebkendőbe csavart revolveréből kétszer rálőtt. A merénylőt csak nagy nehezen bírták a nép dühe elől a fogházba vinni. Ez alatt az elnököt is elvitték, gondozás alá vették. Az egyik golyó nem sértett nemesebb szerveket, a másik azonban a gyomrot is keresztül fúrta s mostanáig sem tudták a testből eltávolítani. Eleinte nagyon féltették a beteg életét, időközben azonban erős természete győzedelmeskedett s az orvosok most már bizalommal nézik a betegség lefolyását.

Mac Kinley elődei közül kettő lett merénylet áldozata: Lincoln Ábrahám, a kit a rabszolgatartó déli államok egy rajongó párthive szúrt agyon és Garfield, a kinek egy hivatalvadász golyója oltotta ki életét.

MAC KINLEY NÉVALÁÍRÁSA.

TÓT NÉPDALOK.

Nem tartom én ősszel a nászom . . .

Neučenim sa ja v jeseni . . .

Nem tartom én őszkor a nászom,
Mert csupa lyuk az én kabátom;
Sem zuzmarás hideg télen:
Nincs bundára való pénzem;
Se tavasszal, mikor sár van:
Szűkölködöm jó eszmákban.

De nősülök én majd a nyáron,
Mikor minden virul a tájon;
Ha a mesők mind zöldülnek,
Ha bimbója fakad bükknek,
Ha szálláson a bariska,
Megyek hozzád majd Mariska.

Sárosi lányt veszek magamnak,
Nevezni fogják őt Marisnak;
Víz-színű lesz szeme-párja,
S hozzám lesz csak nyájassága,
Piros-fehér szín lesz arczán,
Szivecskéje hű lesz hozzám.
(Liptó.)

Mondjad nekem, én kedvesem . . .

Povedze ty mi, moja milá . . .

Mondjad nekem, én kedvesem, mondjad,
Hová mégysz te füvecskére holnap?
•Óda megyek a ti méhesetekbe,
Terem ottan apró, szép lóherke. •

A lóhert én lekaszálok néked,
Haza viszed te a tehénkének,
S hogyha be lesz hordva már egészen,
Te lész az én ifjú feleségem.

Felelj nekem, rózsám, e kérdésre,
Mikor lesz a szerelmünk vége?
•Akkor lesz a szerelmünk vége,
Ha meghalok, s te jutsz özvegyesre. •
(Nógrád.)

Ha abba a kurucz hadba . . .

Kođ ja pójdem na tú vojnu kurcku . . .

Ha abba a kurucz hadba elmegyek,
Elmegyek, elmegyek, elmegyek,
Oldalomon fényes kardot csergetek,
Csergetek, csergetek, csergetek.

Ha valahol ott a hadban elesem,
Elesem, elesem, elesem,
Bibor palást takarja be a testem,
A testem, a testem, a testem.

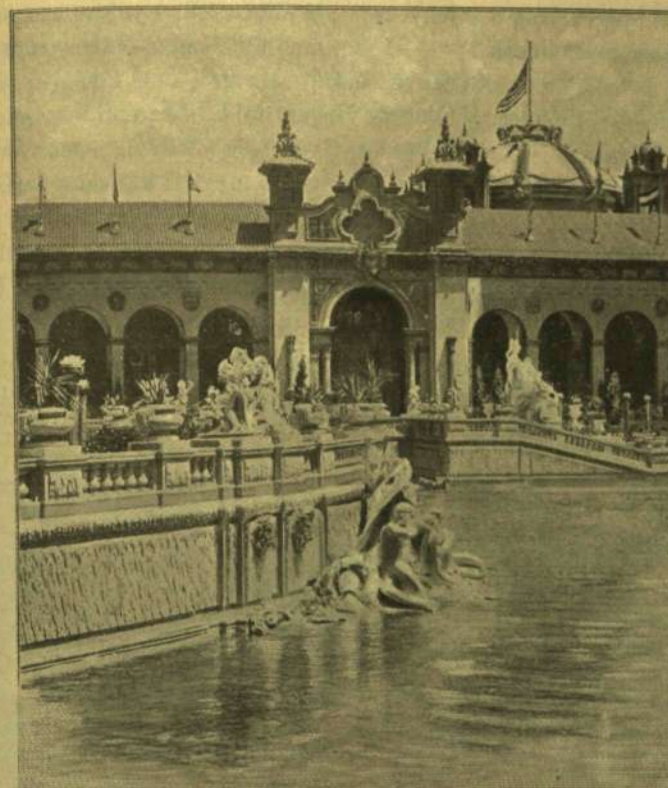
Fordította: Luby Sándor.

EGY BOLDOG EMBER.

Irta Abonyi Árpád.

Grabowski Ferencz képviselő úr nyaralójából gyönyörű kilátás nyílt a visegrádi hegyekre és a Dunára, mely széles, ezüsthévíz szalagjával végig fekszik a völgyön, s a Budapest felé látható szürkés-barna kőd messzeségében vész el. A képviselő úr azonban fölöttébb belezavarodott a fogyasztási adók bonyadalmas útvesztőjébe, mert föl sem nézett az előtte fekvő könyvből. Tőle lármázhatott a rigó, veszekedhetett a haris, csillagathatta nyári pompáját a természet: nem vette észre. Szivarja ellenben rohamosan fogyott; öblös, nagy füstök keveredtek össze az enyhe levegőben úszó rózsáillattal, melytől szinte megrészegedtek a méhek. Lassanként alkonyodott. Az árnyék mindinkább nőtt. A Dunán megjelent egy-egy karesú csónak a vízre hajló megyeri füzes homályában. A távolság miatt úgy tetszett, mintha csak három-négy színes női napernyő úszna a vízen. A benn ülő hölgyeket és az evező lapátokkal viaskodó urakat nem lehetett kivenni a messzeségben.

A képviselő urat a fogyasztási adók rendszere ezúttal merőben érzéketlenné tette a külvilág tűneményei iránt. Napok óta tévelygett már ebben a híres labirintusban, melyben világ eleje óta sem igazodott még úgy el senki, hogy épkezláb került volna ki belőle, — s keserves munkája tulajdonképeni czélját még a feleség előtt is gondosan eltitkolta. A fiatal asszony mosolygott ezen a hősies kitaráson, de nem szólt. Lehet, hogy valami nagy dologra készül a Feri. Mióta képviselő lett, ő is mindig valami nagy dologra készül. Különbözn igen kedves, szeretetreméltó ember volt Feri, a kin soha, egy pillanatra sem lehetett észrevenni, hogy még csak négy évvel ezelőtt is a huszár-kaszárnya lovagló iskolájában kizozta a szegény kun-sági gyerekeket.

EGY VIZMEDENCZE.

A VILLAMOS TORONY.

A BUFFALÓI PAN-AMERIKAI KIÁLLÍTÁS.

Három éve rendkívül előnyös házasságot kötött. A gazdag Mikolainé egyetlen leányát, Sárkát, vette nőül. A család ohajtására leköszönt tiszti rangjáról, s a Mikolaiak befolyása csakhamar mandátumot is szerzett neki. Nem élt vissza sem a jóindulattal, sem a mandátummal. Tetőtől talpig derék, becsületes ember volt, a kinek férfias ösztönösége, jó kedélye és gyakorta majdnem gyermeki nyíltsága jóformán teljesen pótolni tudta azt a hiányt, hogy szigorúan katonai nevelésben részesülve, elméjének szellemes tüzijátéka nem igen kápráztatta az emberiséget.

Az adók imhol, több munkát adnak egy svadron esőkönyös remondánál.

— Nem értem . . . mormogta lehangoltan, s még szorakozottabban szivarozott.

Elmondandó képviselőházi szűzbeszédéből, — melyre a Mikolai-család szelid évelődése sarkalta, — úgy látszik a legközelebbi ülészak folyamán sem léssen semmi. Nyilván okosabb lenne, ha abba hagyná az egész hősies fölbuzdulást és lekísérné fiatal nejt a kikötőhöz, hová a budapesti hajó pontban hat óra húsz perczkor érkezik meg és ma ki fogja hozni a mamát is, a kit a világ legkedvesebb anyósának tartott. Ez nem volt banális szolás-mondás. A képviselő úr őszintén ragaszkodott az öreg Mikolainéhoz, s a gyöngéd lelkű, nagy műveltségű matróna is bevezte vejt, a kinek tiszteletreméltó, egyszerű, egyenes jellemét finom asszonyi érzékekkel azonnal fölismerete és becsülni tudta.

Néhány perc múlva a nyaraló ebédlőjéből nyulánk, szőke hölgy lépett a verandára. Egy kibontott sürgöny és egy színházi látéso volt nála.

— Feri, kérlek . . .

— Azonnal, Sárka, — pattant fel ültéből a férj és becsapta a könyvet, — megjegyzem egyébiránt, hogy még csak háromnegyed ötre és a mama —

— A mama nem jöhet ki, — szakította félbe észrevehető nyugtalansággal a fiatal asszony, s átnyújtotta férjének a sürgönyt, — csak holnapután jöhet, mert dolgai vannak. Unokabátyám, Gyurka, azonban ma ide fog jönni, hogy búcsút vegyen tőlünk.

— Búcsúzni jön? De hisz alig két hete, hogy itthon van.

— Magam sem értem . . . Közel három évig

bolyongott külföldön, s most ismét el akar utazni. A mama legalább ezt sürgönyzi.

— Csak nem megy ismét Afrikába . . . a vadak közé?

— Azt nem tudom. Minden esetre szívesen fogjuk látni.

— Óh, minden bizonynyal! felelte diskrét mosolylyal a férj és ajkaihoz emelte hitvese kezét, — Gyuri az ön sebesültje, Sárka, s jogai vannak a legnemesebb kíméletre —

Az asszony némi zavarral válaszolt, miközben a színházi látésoval kémlelni kezdte a messzeséget.

— A hajó még nem látható . . . Kérem Feri, hogy ezt, a mit most elkezdett, ne folytassa. A múltnak vége . . . és én, megvallom, nagyon csodálom, hogy György erre a látogatásra határozta magát.

— Miért, Sárka?

— Mert azt kell hinnem, — folytatta élesen a fiatal asszony, — hogy úgynevezett boldogtalanságával, melynek állítólag én vagyok az oka, kérkedni akar . . . ha ugyan nem ambicionálja a szánalmat is.

A budapesti hajó aznap kivételesen a rendes időben érkezett meg. Harsány túlkölése sokszoros visszhangot vert a hegyek között, s a nyaraló közönség legnagyobb részét a kikötőbe csődítette. A hajó érkezése legfontosabb eseménye a napnak. Ilyenkor mindnyájan talpon vagyunk és akkor csoportosulunk leglazasabban; ha se nem várunk, se nem bocsátunk útra senkit. Ám buzgón alkalmatlankodunk másnak, s ez haj, mi kaján gyönyörűséget okoz a porlandó emberi szívnek.

Az egyetlen utas, ki senkinek sem alkalmatlankodott, hanem mozdulatlan nyugalommal várakozott, míg mindenki kizajongja magát — utolsónak lépett partra a hajóról. Egyszerű, keletiesen bő, szürke vászonruha fötte herculesi tagjait. Arczának majdnem feketére patinázott, egykedvű, hideg vonásait és szeméinek álmos tekintetét fehér szalmakalap árnyékolta. Nem nézett senkire és nem látszott észrevenni, hogy sokan tekintettek utána, midőn fáradt, lomha járással a Mikolai-villa felé vezető fasorba fordult.

— Ejnye, de ismerős fiatal ember! — mondotta egy kíváncsi asszonyka.

— Persze, hogy ismerős, — világosította föl a mindentudó doktor, — ez Mikolai György, édes nagysád, az egykori kitűnő tánczos.

— Jesszusom, ez a fekete ember!

— Bizony, egy kicsit megváltozott.

A Mikolai-villában is jókora meglepetéssel fogadták a lassan odaérkező vendéget. A házigazda bámúlva nézett szeméi közé, miközben szíves barátsággal megrázta a vendég naptól leégett, izmos kezét és fölvezette a nyaraló tágas verandájára, a hol a fiatal asszony várakozott.

— Nézd csak Sárka, nézd! — kiáltotta hangosan, — az afrikai nap kicserélte Gyuri barátunkat! Tökéletes, vérbeli beduin lett, a mióta nem láttuk. Beszéljen kérem, beszéljen, — folytatta vidáman — különben el sem hiszszük, hogy ön az.

— Én vagyok, uram, — mondotta csendesen a férfi és meghajította magát az asszony előtt, — egy kissé leégtem édes cousine, de azért — gondolom — megismer, a ki akar.

— Isten hozott György! — üdvözölte nehezen leplezett bizalmatlansággal az asszony, s helyet mutatott egy kényelmes nádszéken a rokonnak, miközben maga is leült, — egy kissé csakugyan megváltoztál, de természetesen előnyödre. Mama sürgönyözött, hogy el fogsz jönni. Lásd, ez nagyon szép, mert mi bizony már azt hittük, hogy tökéletesen megfeledeztél rólunk.

A fekete Herkules helyet foglalt a széken, s miközben egykedvű, álmos tekintetét végighor-doxta a Duna gyönyörű völgyén, oly ember akadozó lassúságával adta meg a választ, a kinek nehezére esik a beszéd, s valóságos gondolkodnia kell, míg a szükséges kifejezéseket végre össze tudja szedni.

— Nem feledeztem meg rólatok . . . Néha eszembe jutottatok.

— Ah! ez nem rosz. Csak néha?

— Többször.

— Tehát nagyon ritkán! — mosolygott most már kevésbé bizalmatlanul az asszony és jól megnézte a csendes, fekete embert, a kinek hideg, tiszta, de végtelenül közönyös tekintetében egykori szenvedélyes hódolójának még nyomait sem tudta fölfedezni, s ez a meglepő fölfedezés egy kicsit . . . nagyon kicsikét . . . de mégis, mintha boszantotta volna. Oh, nincs különbség a földön az angyalok között . . . Némi

megszégyenítéssel ismerte be titokban önmagának, hogy ez az ember nem akar kérkedni boldogtalanságával és éppen nem ambicionálja a szánalmat. Férjére is, reá is oly nyugodt egykedvűséggel tekint, a melyből félreérthetetlenül ki lehet érezni a legnagyobb közönyt.

A vendég mindössze egy csésze forró kávéért kívánt. Az asszony elnézte, mily gonddal kevergeti, s mily rettenetes lassúsággal csavargatja össze cigarettának a bronz-vörös keleti dohányt. Valódi, illatos «Aala göbek»-et, szultánját minden földi dohánypalántáknak az öt világ-részen. Néhány finom szál az abroszra hullott.

A FILIPPINO FALUBÓL.

A JAPÁNI FALUBÓL.

OSZLOPCSARNOK A ZENEPALOTA ÉS A KÖZLEKEDÉSI PALOTA KÖZT.

A SOKSZOROSÍTÓ MŰVÉSZETEK ÉPÜLETE.

A BUFFALÓI PAN-AMERIKAI KIÁLLÍTÁS.

A vendég lassacsán azokat is föléspette és visszatette a dohányszelencébe. Ne vesztesen kárba a dohányok királyából egy szál sem.

Az asszony összenézett férjével, a ki mosolygva vont vállat és mentegetődzött a szemével: «Beszéljen maga Sárka, nekem nem jut eszembe semmi...»

Az asszonynak sem jutott eszébe semmi. Egykori imádójának hideg érzéketlensége anynyira meglepte és megzavarta, hogy majdnem ingerültséget érzett. Valamit azonban mégis csak illik mondani, mert már-már egy hosszú perczig tartott. Segítsen hát a frázis.

— Mäskülönben jól érzed magad, Gyurka?

— Köszönöm, jól, — biccentett fejével a férf.

— Ez úgy hangzik, mintha boldog lennél, — folytatta a döcögös társalgást a hölgy. Volt ebben az értatlannak látszó kérdésben egy kis firkésző női kíváncsiság is.

ből. — Visszamegyek Tripoliszba, — folytatta fáradt hangon, s ennél a névnel mintha egy sáppadt, fénytelen mosoly is derengett volna, szép, barna arcán, — onnan lemegek Fez-zanba, le egészen Jahzaránig, a hol a nagy sivatag kezdődik. Ott van a boldogság, Sárka... a hol a sivatag kezdődik...

— Izlés dolga... jegyezte meg kissé csipősen a fiatal asszony. (Milyen önhitt voltam — gondolta magában bosszankodva — azt képzeltem, hogy védekeznem kell ez ellen az ember ellen. Ez ellen... a ki emyire elfelejtett...)

— Igaz, — bölintott helybenhagyólag a vendég, — izlés dolga.

— Természetesen nem azt jelenti, hogy rossz izlésed van. Csak nem gondolkozunk egyformán. Én például meghalnék unalmamban.

— Mindenki, a ki megtalálta a boldogságot. Én nem találtam meg... elmentem tehát, hogy megkeressem.

azok az emlékeim is elhalványodtak, melyekre szívesen gondoltam vissza.

— Például az én emlékem? kérdezte merészen az asszony.

A vendég nyugodt mosolylyal, de egy tökéletesen idegen ember hideg udvariasságával tett egy tiltakozó mozdulatot, a nélkül, hogy szeméit a vidék festői panorámájáról levette volna.

— A te emléked nem tűnt el egészen, mert a mint mondtam, néha eszembe jutottatok. De a sivatag lassanként legyőzi az embert. Hatalmas varázsa ellen minden küzdelem hiába való. A fezzáni sivatag roppant végtelenjén, midőn fejemet valamely arab sátor előtt karomra hajtva, bámultam az afrikai égbolt felséges ragyogását és elgondoltam abban az áhitatos csendben, a mely körülvettem, hogy ez a rettenetes homok egykor nemzeteket, városokat, egész népfajokat temetett maga alá... ott porladoz-

— És addig kerested, a mig megtaláltad, — jegyezte meg finom gúnynyal az asszony.

— Igen, megtaláltam, — hangzott az egykedvű, lassú válasz. — A távolság, az idő és főleg az idegen föld lassanként mindent megváltoztat. Gyűlölség elpárolog, szenvedés megennyhül, szerelem meghal a sivatagban. Minden elpusztult, a mit ezekből az emberi szegény bajokból magammal vittem. A multból nem maradt semmi. Minden elszlott, minden megsemmisült, mindent eltemettem.

— Ah, ah... Milyen szerencse!

— Igen, ez szerencse, édes cousine. Még

nak valahol a mélységben az eltűnt századévek... minden oly kimondhatatlanul kicsinynek és jelentéktelennek tetszett, a mire azelőtt büszke voltam, a mi fájdalmat okozott, vagy a mit megcsodáltam. Ez hát mindennek a vége? — járt át egész valómat a szomorú kérdés. Ezért gyűlölködünk, ezért szeretünk, ezért élünk?...

emberiségnek kitalálta: lenézsem és semmibe se vegyem. Mi vagyok én a földön? Abban a pillanatban, midőn valamely természeti erő parancsára kiválnának a levegőből a vizparányok: megsemmisülne az egész emberiség, a gőgös ÉN összekeverednék a többi rothadó szervezettel, s a Természet, a mely öröktől fogva

néha... nagyritkán... eszembe jutott a magam bánata, s némi fájdalmat kezdtem érezni: a sivatag lecsendesített és meggyógyított. Jusson eszedbe, sügta lelkemnek egy komoly hang, hogy itt alattad a mélységben millió és millió emberi lény porladozik, kik egykor szintén érezték a gyönyört és följajdultak a fájdalom-

RÉSZLET A «MIDWAY»-BÓL.

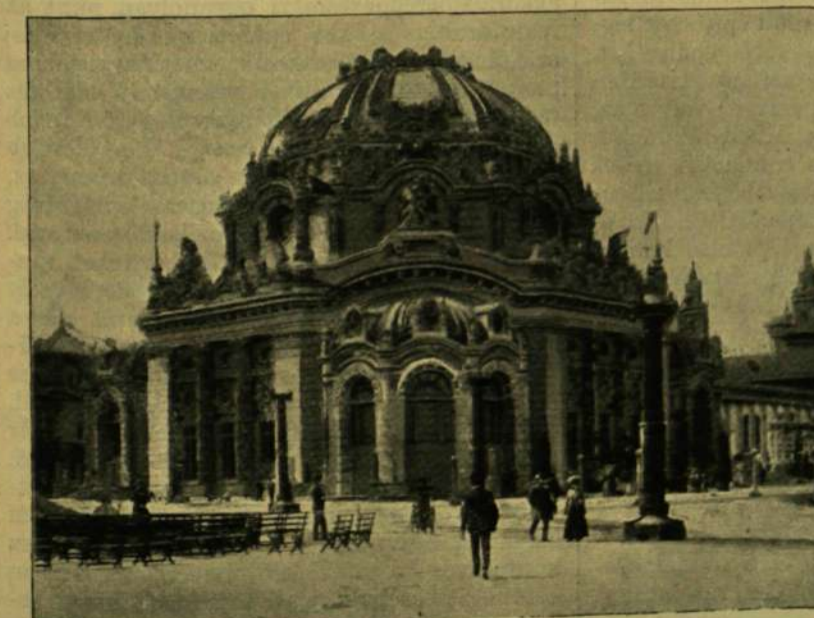
AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK KORMÁNYÁNAK ÉPÜLETE.

A KIÁLLÍTÁS EGYIK FŐÚTJA.

AZ EXPLANADE ÉS A DIADALMI HÍD.

A ZENEPALOTA, A HOL MAC KINLELT MEGLŐTTÉK.

A BUFFALÓI PAN-AMERIKAI KIÁLLÍTÁS.

A CZIPRUS UDVAR.

Oh, ez nagy megnyugvás, s a lenézett, barbár keleti ember fatalizmusa nagy boldogság.

A vendég maga elé tűnődve, de a meggyőződés szilárd biztonságával folytatta:

— A sivatag arra tanított, — mondotta majdnem ékesszólóvá válva, — hogy a boldogság a megnyugvásban van. Megtanultam, hogy a sivatag előtt megalázam magam, s az okatlan dolyföt, mely a «természet koronája» ezimet az

való, egy perczig sem érezné meg, hogy birodalmában változás történt. Semmi sem történt: csak egy csomó porral több termékenyiténé meg a földet, a mely az ember ura, dajkája és koporsója. Tudja ezt minden gondolkozó ember, de csak kevesen vannak, a kik meg is tudnak benne nyugodni és ezzel megszerzik maguknak a legtisztább boldogságot, melyről az emberi fantázia álmodni képes. Midőn úgy

tól, s most ime sehol semmi... senki... csak én, a sivatag, — csak én, a homok, az enyészet, a temető, a Mindenség egy darabja és a rettenetes Idő szolgálja e földön most... és örökké, egész a Végtelen-ig, a melynek óriási arányai méhökben hordozzák kutató elménk számára az örültséget... Megnyugodtam. És ez nagy boldogság, édes cousine, — ez nagy boldogság...

FELJÁRAT AZ ELEKTROMOS TORONYRA.

A BUFFALÓI PAN-AMERIKAI KIÁLLÍTÁS.

A vendég elhallgatott, s zavartan emelte tekintetét a fiatal asszonyra.

— Bocsánat, — mondotta akadozva, s ismét küzdeni látszott a kifejezésekkel, miközben felállt, hogy búcsút vegyen, — ezek olyan dolgok, melyekért idehaza ki szokás nevetni az embert és talán nem ok nélkül, de én... hogy is mondjam...

— Elég, ha boldog vagy György, — mosolygott szórakozottan az asszony, s maga sem tudott volna számot adni arról a különös, lehangoló érzésről, mely e pillanatban akaratlanul is elfogta szívével.

— A visegrádi hajóval visszamegyek. Isten veletek!

— Mikor látunk?

— Nem tudom, — ezt igazán nem tudom, — felelte csendes, mély hangján a férfi és megemelte búcsuzóját a kalapját. — Úgy érzem, hogy itt már nem tudnék élni, mert itt nem vagyok boldog. Már nem érdekelnek ezek a ti dolgaiatok... Elszoktam a kis arányoktól is, az emberekől is, a kik felegnek, gyűlölködnek, rohannak és elpusztulnak a nélkül, hogy igazi helyzetüket a földön valaha megértették volna. Isten veletek, Sárka! Láthatod... hogy nem vagyok közéleti való...

— Isten veled, György!

A férj előzékenyen kikísérte a szerinte nagyon furcsa vendéget és vele ment a kikötő felé is, a mely hamarosan ismét népesedni kezdett. A visegrádi hajó füstje már látható volt a messzeségben. A Mikolai-villa verandájáról egy nyulának, szöke asszony nézte a gyorsan közeledő hajót. Szemei málázva kalandoztak a messzeségben, s ajkairól ellebbent egy alig észrevehető, gyöngye sohaj...

A BUFFALÓI PAN-AMERIKAI KIÁLLÍTÁS.

Az a megdöbbentő merénylet, melyet a múlt napokban az észak-amerikai Egyesült-Államok elnöke, Mac Kinley élete ellen intézett egy elvakult anarkhista, ráfordítja a közfigyelmet a buffalói pan-amerikai kiállításra is, a mely a merényletnek színhelye volt s a mely eddigelé különleges amerikai jelleggel fogva nem igen foglalkoztatta Európa érdeklődését. Pan-amerikai kiállításnak nevezték el rendezői; a mivel azt akarták kifejezni, hogy csak azt mutatják be rajta, a mit amerikai munkaerő, amerikai föld termel s hogy Észak és Dél-Amerika összes államai szövöltek benne, hogy megmutassák haladásukat a világnak. S hogy ez a haladás mekkora, mutatja az, hogy a kiállítás nagyobb lett, mint az 1893-iki chicagói világkiállítás.

Az Erie-tó mellett, a Niagara-zuhatag közvetlen közelében levő Buffalo városát szemelték ki erre a célra, mint a mely kedvező fekvésénél fogva legkönnyebben megközelíthető. Minden irányból mintegy negyven millió ember juthat el 12 órai utazás után Buffalóba. Az eszme öt esztendővel ezelőtt szülemlett meg s csakhamar társaság alakult a cél elérésére. Eleinte 1899-re tervezték a kiállítás megtartását, de az időközben kiütött spanyol-amerikai háború miatt elhalasztották 1901. évre. A társaság alapítója eredetileg egy millió dollár volt, ezt azonban csakhamar fölemelték két és fél millióra. A szövetségi kormány ezenfelül fél millió, New-York állam kormánya pedig 300,000 dollárral járult hozzá. Egyes magánosok is nagy összegeket áldoztak, így egy Albright nevű milliommó a saját költségén építette fel a maradandó anyagból készült képművészeti palotát.

Nagy gondal készítettek elő a kiállítást és arra igyekeztek, hogy művészi tekintetben is szép látványossággá tegyék. Az építkezésben, tekintettel arra, hogy a spanyol fajhoz tartozó közép- és délamerikai államok is részt vettek a kiállításban, a spanyol renaissance stílust fogadták el uralkodónak, a spanyol amerikai építészek legjelesebbjeivel készítették a főbb épületeket, melyek közt valóban van néhány kiválóan sikerült. Növeli a hatás meglepő voltát az, hogy minden épület színes. Művészek tervei alapján festették be az egyes épületeket, egyes részeit külön-külön hol sötétebb, hol ragyogóbb színűkre. A kiállítás képe fölött uralkodó villamos toronytól kezdve a legutolsó lámpakaróig mindent pontosan megállapított terv szerint festettek be, hogy a kiállítás egész képe tarka legyen és mégsem izléstelen, változatos és mégsem ríktó. El is neveztek csakhamar az amerikaiak a kiállítást «Rainbow-city»-nek (Szírványváros). Ezenkívül mesterséges patakok, csatornák, tavak és tömördek szökőkút, nemkülönben nagy gondal elrendezett és ápolott parkültvények is nagy mértékben hozzájárulnak a kiállítás szépségének emeléséhez.

A kiállítási terület Buffalo város éjszakai részén fekszik, az Erie és az Ontario tavakat összekötő csatorna mellett. A főbejáraton bejutva mindjárt jobb felől a különböző amerikai államok, Honduras, Chili, Mexiko stb., nemkülönben a köztársaság egyes államainak épületei tűnnek fel. A főbejáratnál szemben egy nagy mesterséges tó terül el, melyen át pompás híd, a «Triumphal bridge» vezet az esplanadára. Ennek keleti végében áll az Egyesült-Államok kormányának három szárnyra oszló épülete, melynek egyes szárnyait oszlopcsarnokok kötik össze egymással. Maga az esplanade egy nagy tér, melyen mindenfelől szökőkutak csillognak és zenekarok játszanak. A szökőkutak között a legjelesebb amerikai művészek által készített szobrok állanak, köztük a «Félvilágosodás kora» című a legszebbek egyike.

Az állami épületek mellett pompás ciprus-

AZ «ÁLOMORSZÁG».

kertet ültettek, melyet kétfelől oszlopcsarnok vesz körül. E mellett az óriási ipar-palota emelkedik, a melyben oly gazdag kiállítást rendeztek az amerikai ipar termékeinek, a melyet még semmiféle kiállítás nem látott.

Az esplanade nyugati végén van a zene-palota, a mely szomorú nevezetességre jutott azért, hogy benne követtek el a Mac Kinley elleni merényletet. Ez az épület az egész kiállításnak az elektromos toronyon kívül, legszebb épülete. Szépen kiképzett, gazdag architektúrája, rajta és körülé egy sereg pompás aranyozott szobor, Amerika művészi haladásáról tanúskodnak, dús aranyozása, vörös, narancsszín és sárga színei már messziről magukra vonják a figyelmet. Egy 15,000 dollárba került óriási orgona van benne, a melyet keveset készítették még s a melyen a leghíresebb orgonaművészek mutatják be tehetségüket. A különböző hangversenyeken kívül mindenféle más ünnepélyeket is itt tartanak.

A zene-palotát egy a másik oldalon levő ciprus-kerthez hasonlóan berendezett s oszlopcsarnokkal körülvett liliumkert választja el a közlekedési és gépcarnoktól, a mely ugyanakkora a berendezése is ugyanolyan, mint az iparcsarnok. A két épületsor között óriási szökőkút-csoport ékeskedik, mely egy jókora parkot vesz körül. Ezzel szemben, a kiállítás főútjának végében emelkedik a legfeltűnőbb építmény: a villamos híd tornya. Egy 391 láb magas, elefántosont színűre festett torony ez, gazdagon aranyozva, tetején a «világosság istennője»-nek óriási allegorikus szobrával. A torony falain mindenféle szoborfülkék vannak, alján pedig egy szökőkút tör elő, a mely művésziességen kívül vizesében hull alá a torony előtt csillogó óriási vízemedenzébe. Percenként ezerháromszáz gallon (közel hater ezer liter) vizet bocsát ki ez a szökőkút magából. A torony mindkét oldalán huszonhat vizugár röpti ég felé vizet, közepén pedig negyvenkettő. Ez a torony különösen este nyújt ragyogó látványt, a mikor milliányi elektromos lámpák kigyúlnak s káprázatos fényt szórnak az egész környékre. Az estéknéki kivilágítás általában különös nevezetessége s kiállításnak. Mint minden egyéb villamos berendezésnek, a világitásnak is a Niagara-zuhatag szolgáltatja a villamos hajtóerőt.

A villamos-torony mögött, a kiállítás keleti sarkában van a roppant kiterjedésű, ó-görög mintára berendezett stadion, a versenytér, a sport-játékoknak, versenyeknek s egyéb hasonló látványosságoknak színhelye. Nézőterén tizenkétezer ember fér el. Itt tartották az amerikai athleták versenyeket az idei nyáron; volt ezen kívül bikaviadal, indián csapatok lovasjátékai s számtalan más, a sportüzöket érdeklő látványosság.

A nyugati oldalon, a kiállítás tulajdonképeni területén kívül van a mindenféle érdekességeknek, ritkaságoknak és multságoknak színhelye: a Midway. A mit az amerikai leleményesség

csak ki tudott találni az emberiség szórakoztatására, az mind megtalálható itt. A már más kiállításokról is rég ismeretes látványosságok, mint a kairói falu, a «Velence Amerikában» s más hasonló mellett ott találunk egy filippino falut, mely természetesen közelről érdekli az amerikai polgárt, — hiszen tömördek amerikai vér folyt el és foly most is még a filippinok elleni küzdelemben. Van még japáni falu is, hamisítatlan japáni multságokkal, mesterséges vulkán, holdbeli utazás, egy óriási női fej-alakú furcsa építmény, melybe ha 25 cent lefizetése után belpé az ember, mindenféle meseszerű, ijesztő és multságos látványosságokban van része, — ezért is hívják «álomország»-nak.

A kiállítás hátsó részét a villamos torony mögött egy hatalmas oszlopcsarnok zárja be, melynek a «propylaea» nevet adták.

Az egész nyáron át óriási látogatottságnak örvendett a kiállítás: Amerika minden vidékéről tömegesen látogatták. Az odaözönlők nagy részét nemcsak a kiállítás érdekességei csábították oda, hanem az is, hogy onnan egyúttal könnyű szerrel meg lehetett látogatni a legesődsébe természetű látványosságok egyikét: a Niagara-zuhatagot is.

SAN MARINO KÖZTÁRSASÁG JUBILEUMA.

Tizenhetedik századát ünnepli a napokban Európa legkisebb állama, a san-marinói köztársaság annak, hogy az állam alapítója és nemzeti szentje, a dalmáciai kófaragó, Marinus a Titanus hegyre jött s ott egy szabad keresztény államot alapított, mely maig is az ő nevével viseli.

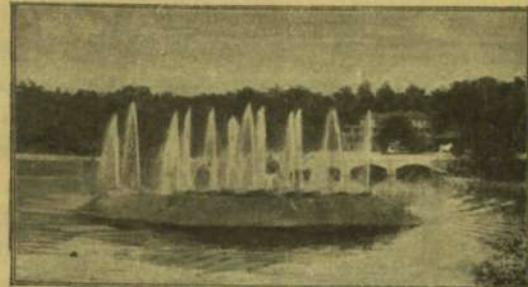
Érdekes e kis állam kegyelele még ma is az egyszerű sorsú honalkotó iránt, a kit ép oly mythoszi alakjává emelt, mint a milyen például Romulus.

A krónikárok híven megőrizték Marinus alakját; leírják őt mint okos, istenfélő és szorgalmas kézművest, a ki a Diocletian-korabeli keresztény-üldözések idejében Arbe szigetéről Liburnia partjaira, Ariminumba (ma Rimini) jött, hogy ott a kikötői építkezéseknél foglalkozást találjon. Ariminumból, hogy építőanyagot szerezzon be, a közeli Titanus sziklát kerestek fel, mely még ma is nevével viseli, s nagy mennyiségű épületkővet szolgáltat.

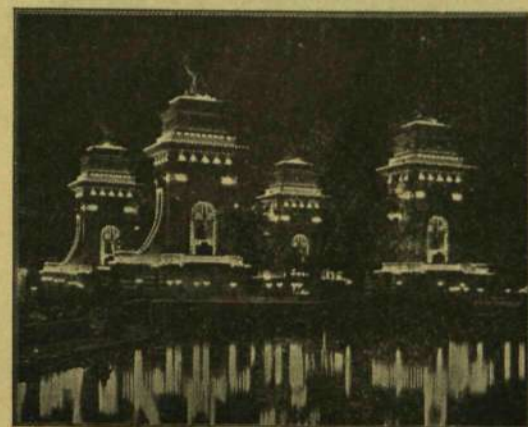
Mint gyakorlatias irányú ember, Marinus a kőfejtés kellemességeit össze akarta kötni a szikla elszigetelt fekvése hasznával, minél fogva az azon mozgalmas időben igen alkalmas menhelynek kínálkozott. Elkezdte az evangéliumot prédikálni s főként a vagyon egyenlőtlen föl-osztása ellen s a szegények érdekében szórtá villámait. Azonkívül gyógyítással is foglalkozott s ez alkalommal az a szerencse érte, hogy egy rimini-i gazdag birtokos, Felicissima fiait kigyógyította nehéz betegségükből. Hálából ezért az úrnő átengedte Marinusnak a Mons Titanust, mely az ő birtokához tartozott s Marinus most már mint remete telepedett meg új otthonában.

Sziklája legmagasabb fokán egy nagy keresztet állított fel, mely messze tekintett szét a tájra s egyúttal egy kicsiny, Péter apostolnak szentelt kápolnát is emelt. Ide sereglette aztán a környék pásztoraí és pörjai, hogy a szabad területen elvonják magukat a római adószedők sanyargatásai elől. A rimini-i püspök, Gaudencius kívánságára Marinust diakonussá szentelték, mire ő társul vette maga mellé kézműves-társát, Leót, a ki később pap lett s mint a Mons Feliciano (ma Feltre) birtokosa, megalapította azt a grófságot, melyből később az urbinói hercegi család sarjadt ki.

Hangzott a csákány mindenfelé, mert e két herkulusi kófaragó igyekezett az új lakóhelyet barátaival együtt az ellenség előtt hozzáférhető tenni. Az új állam törvényei a szabadság és egyenlőség elvein alapultak. Marinus még 359-ben is részt vett a rimini-i zsinaton, s midőn itt az arianusok túlsulyra kerültek, a kisebbséggel elvonult a szomszéd városába, a mely ez esemény óta Caticola nevet kapott. Azután visszatért hegyei közé, a hol 366-ban szeptember 3-án vagy 4-ikén meghalt.

SZÖKÖKUTAK SZIGETE.

DIADALMI HÍD ÉJJELI KIVILÁGÍTÁSA.

A FÖLVILÁGOSODÁS KORÁNAK SZOBRA.

VIZEMEDENZÉ A KORMÁNYÉPÜLETTEL SZEMBEN.

A BUFFALÓI PAN-AMERIKAI KIÁLLÍTÁS.

De halálával műve nem dőlt romba. Neve, alakja átment a nép lelkébe s megtermékenyítette annak képzelődését. Mielőtt még az egyház szentté avatta volna, Marinus nemzeti

hőssé lett. Népe benne látta szabadsága palladiumát, sirját zarándokló helylyé tette és San Marino temploma nemzeti egyház jellegét megőrizte a legújabb időkig, úgy, hogy midőn a XVIII. században Róma küldetette a dóm főoltárán szent Marinus szobrát egy Madonnaszoborral akarták helyettesíteni, a san-marinóiak mint egy ember álltak talpra egyik apátjuk vezérlete alatt s ki is vívták a diadalt.

A nagy olasz költő, Carducci, a ki san-marinói díszpolgár, ép úgy mint a zseniális színművész Ermete Novelli, maga is ebben a nemzeti egyházban látja fő okát annak, hogy a kis állam oly hosszú időn át megőrizte függetlenségét. «A Tianuson — írja ő — a vallásos érzés a szabadság iránti szeretettel párosul, a szent imádása összeesik a köztársaság megteremtője és protektora tisztetével. A vallás és politika ez összeolvadása azt eredményezi, hogy a haza és vallás fogalma egy s hogy a vallás az államhatalom eszköze, ép úgy, mint a hogy az állam a vallás alkotása.»

És mindemellett, vagy tán ép ezért a san-marinóiak sok és heves küzdelmet folytatnak a püspökökkel és pápákkal. De leleményességük itt is túltette magát a nehézségeken. Ha elleneségeik hamis ajándékozásai okmányokat, áldékumokat koholtak ellenük, úgy ők meg alapítóleveleket kovácsoltak szentjük nevében, melyeknek fő pontja így hangzik: «Relinquo vos liberos ab utroque homine» (Szabadoknak hagyjak titeket minden embertől) s mely okmányokat az urbinói és montefeltrói püspökökkel s a pápai legatusokkal folytatott minden pereskedéseikben a bíróságok érvényeseknek ismer-tek el.

De a független kis állam, — önként értendőleg — mindig tüske volt a szomszédok szemében. Mert a mint előbb keresztény-asyllium volt, úgy szolgált később az urbinói és feltrei száműzötteknek menhelyül. Még később a pápaságtól üldözött egységtámadók igyekeztek lábat vetni benne. Oly kísérletekben sem volt hiány a századok folyamán, hogy teljesen megsemmisítsék e kis állam függetlenségét. A legszembélyesebb harcok ürügyét azonban a montefeltrói püspök támadásai szolgáltaták 1200-ban, melyeket győzedelmes vertek visszsa. Majd Malestio Zsigmond támada meg e köztársaságot, 1503-ban pedig Borgia Cezár fogta ostrom alá, de több hónapi harc után ő is kénytelen volt szegényszemre elvonulni.

1549-ben Lionardo Pio, a közeli Vetrucchio várnak, a Malestesták ősi fészékének ura újtotta meg Borgia Cezár tervét, de nem csikarhatta ki a győzelmet a bevehetetlen erősség meredek sziklafalai fölött.

Most kétszáz évig háborítatlan nyugalom élvezett e köztársaság. Ám 1739-ben új ellensége támadt Alberoni bíbornokban. De ennek sem sikerült semmire sem mennie, úgy hogy XII. Kelemen pápa kénytelen volt 1740 február 5-ikén e köztársaság minden előjogait ünnepelesen megőriztetni. Ekkor 1797-ben, nem kisebb hős, mint maga Napoleon jelent meg San Marino büszke falai előtt. Csakhogy ő mint barát jött. A híres matematikust — Monge-ot, küldte a «Capitani reggenti»-k elé s barátságos indulatán kívül terület-nagyobbitást és ágyúkat ajánlott nekik. San Marino konzulainak válasza azonban ez volt: «Köszönjük a barátságot, az ágyúkért megfizetünk, terület-nagyobbitásra pedig nincs szükségünk.»

A legközelebbi múlt század alatt San Marino békéje csak három ízben szenvedett zavarást. Először 1825-ben, a mikor XII. Leo pápa alatt összeesküvést szöttek az egyházi államokhoz való csatlakozás végrehajtása érdekében; ezután 1849-ben, a mikor Garibaldi átvonulása után az osztrákok San Marinót megszállták; végre 1853-ban, mikor IX. Pius a toskanai nagyherceggel együtt tervbe vette a kis állam terület felosztását. Franciaország ellenállása azonban ez a terv is hajótörést szenvedett.

Sok szemrehányás érte a derék san-marinóiakat különösen három czímen: a rendjel-üzérkedés, bélyeg-szedelgés és pénz-cserebere állítólagos czímen. Ezekben a vádakkban azonban sok igazságtalanság van. A mi először is a rendjel-üzérkedést illeti, igaz, hogy elég élelmessék kihasználni a gazdag külföldiek hiúságát, ők maguk azonban nem élnek ordoval. Azt sem lehet hibáztatni, hogy mindegyre új pénzeket

A KIRÁLYI PALOTA ELŐTT.

veretnek; ki tehet róla, ha az éremgyűjtők a régieket mind elkaphossák? A bélyeg-szedelésben is meglehetősen ártatlanok. Fogalmuk sem volt a bélyeg-portóról és bélyegkereskedésről, míg egy német be nem tette lábát hozzájuk, a ki az egész készletet megvásárolta, ezután a posta-mestert kioktatta a felülnyomás rendszerére, hogy ideiglenes bélyegeket kapjon, végre pedig a nyomdászt is megvesztegette, hogy mindenféle erretumokat, azaz fordított vagy hibás nyomásokat készítsen, melyeket aztán ő mint ritkaságokat jó áron értékesített, legnagyobb megbotránkozására a san-marinóinak, a kik csak később jöttek a dolog nyomára. Mindebből azonban nem éri fölt San Marino szabad polgárait. Hisz, ha ők kapzsi és pénz-sóvár emberek lennének, nem utasították volna kereken vissza 1866-ban a gazdag játéklarang-bérlő Blanc, csábító ajánlatát, hogy a Montitanuson egy második Monacót rendezhesen be.

Nagy ünnepélyességek, egyházi és állami szertartások, hangversenyek, színelőadások és tűzijátékok rohogása közt üli meg e napokban a miniatúr kis állam fennállásának jubileumát. A rokonszenv teljes melegével vesz részt az örömműnnyben a szabadság minden barátja. Igaz, hogy e kis darab föld mindmáig megőrzött függetlenségének tulajdonképeni titka épen parányiságában áll, mely távol tartotta eddig a világesemények útjától. De annál fenköltebb erkölcsi példát nyújt ezzel arra, hogy nem a nagyság, nem a vér és vas az alapja a népek boldogságának, hanem a polgárok szabadsága a törvények tisztelésében fogant erkölcsi rend.

A VADÁLLATOK ALVÁSA.

Érdekes megfigyeléseket tett egy amerikai természettudós a new-yorki állatkertben a vadállatok, különösen a ragadozó állatok alvásáról a fogságban, összehasonlítva ezzel a szabadon élő állatok életmódját.

Legkevesebb változást sem mutatnak az oroszlán és a tigris. A fogságban is oly nyugodtan viselik magukat, képesek a legnagyobb láma között is mélyen és nyugodtan aludni. Egyáltalában nem félven semmitől, lenéző büszkeséggel vetik meg a lármát s nappal is nyugodtan alusznak. Hasonlóképp nagyon jó alvó a medve is, bár nappal már nem szeret úgy szundikálni, mint az oroszlán és tigris. Az amerikai medve előszeretettel búvik el éjjelre a ketreczében levő sziklák alá, bár néha a tetejére mászik s ott kuporodik össze, körülölvén lábaival a ketrecz vasrácsait, úgy hogy az ember ezt a helyzetüket nagyon kényelmetlennek képzei. A fekete medvék ellenben a fák ágai közé bújnak el éjszakára. A jegesmedvék sajátságában abban

áll, hogy ketreczöknek egyik sarkát választják ki alvóhelyül s minden éjjel ide vonulnak vissza.

Legérdekesebb az «ideges» állatok alvása, azaz az olyanoké, melyek a szabadban is nyugtalan életet folytatnak, mivel a vadászok vagy a ragadozó állatok folytonosan leselkednek rájuk. Ezek tényleg nagyon nyugtalanul alusznak, a legkisebb neszre fölébrednek, sőt alvás közben is nyitva tartják egyik szemüket. A prairie farkasok általában inkább csak szundikálnak, mint alusznak s időről-időre kinyitják szemüket s szétnéznek, hogy minden rendben van-e. Fényképi felvételekkel is bizonyíthaták, hogy a farkas egyik szemét csaknem állandóan nyitva tartja.

Legmélyebben alusznak az állatkertben az éjjeli ragadozók és azok az állatok, melyek nappal szoktak aludni. Már hajnalban behunyják szemüket s néha egész napon oly mozdulatlanul vannak, mintha chloroformozták volna őket.

EGYVELEG.

* **Híres szakácsné volt a XVI. században Anna** szász választófejedelemné. Nemcsak hogy szeretett főzni, de ki is talált egész sereg ételnevet és sok szakácsnént tanított ki. Szenvedélyét olyannyira ismerték külföldön is, hogy a szász udvarnál levő

AZ ORSZÁGGYŰLÉS TAGJAINAK ELTÁVOZÁSA A KIRÁLYI PALOTÁRÓL.

VÁZLATOK AZ ORSZÁGGYŰLÉS BEREKESZTÉSÉRŐL. — Goró Lajos rajza.

követeknek földolgoz volt, tőle képzett szakácsnőket, ételkészítési szabályokat s részben általa készített ételeket kérni. Ennek fejében Anna fejedelemné is bővében volt az idegen udvarokból hozzá küldött konyhai ritkaságoknak. Egy alkalommal egyik Hohenlohe gróf kecségét küldött neki s úgy intézkedett, hogy mindenütt pihent lovakat és friss vízkészíteteket elő, hogy a halak frissen érkezzenek meg. Nagyobb ünnepeken az étkezésre és terítésre is a fejedelemné ügyelt fel s ez nem volt csekélység, mivel néha száz tál ételt is hoztak elő. Fenmaradt néhány levél a szakács fejedelemasszonytól a weimari hercegnőhöz s ebből látható, hogy még a sajtókészítésben is tekintély volt.

* **Könyvtárkezelőnőket** képez ki a hamburgi közkönyvtár már évek óta. A tanfolyam a nők előképzettségéhez képest egy vagy több év. Elméleti oktatások vannak a könyvtárisme történetéből, a könyvtárkezelésből és irodalomból. A leglényegesebb azonban a gyakorlat a nagyon használt közkönyvtárban és a katalógusok készítésében. A tanfolyamon többnyire úri nők vesznek részt, kik nem kenyérgerekesből, hanem hasznos és kellemes foglalkozás céljából akarnak népkönyvtárakat vezetni.

* **A legnagyobb gyár a világon jelenleg Essenben van, Krupp ágyúgyára.** Állandóan 20—25 ezer munkás foglalkozik itt s ezek családjaikkal (mintegy 60 ezer ember) a gyár épületeiben laknak. Van e gyárban jelenleg 1195 kemence, 286 gőzkazán, 92 gőzkalapács s több ezer másféle gőzgép. A gyár 11 kohójában naponta 600.000 kiló vasat dolgoznak fel s tüzelő anyagból 2 1/2 millió kiló szükséges.

* **Angliában a játékkártya bélyegilletéke a** kincstárnak évenként egy millió koronát jövedelmez.

* **Hosszúpőr.** Unterfranken városának közönsége 1596 június 21-én a Thungen-család ellen bizonyos erdőrezek tulajdonjoga miatt pört indított. A kérdéses erdő értéke két millió forint volt. A pör 1896-ban vagyis háromszáz év múlva dőlt el egységgel. Ez idő alatt százezer ember szerepelt benne mint érdekelt fél.

* **Frigyes német császár özvegye** 30 millió koronát hagyott hátra. Ezen vagyon nagyobb részét annak idején Galliera hercegnő hagyományából örökölte.

* **Svájc szállodáiban évenként mintegy hat** millió utas fordul meg. Föltéve hogy minden egyes utas átlag csak 16 koronát költ, is, ez összeg 96 millió koronára ragna.

* **Motoros kocsi a Vezúvra.** Gróf Schönborn Károly volt az első turista, ki motoros kocsiján a Vezúvra feljutott. A gróf nével az egész utat a láva és szikladarabok okozta nehézségek ellenére is másfél óra alatt megtette.

* **Helgoland szigetén 16 éven aluli** gyerekek színházba vagy korcsmába nem járhatnak.

* **A császár konyhája.** A császár szent-pétervári palotájában levő konyha falait fekete márvány borítja. A főzésre használt edények tiszta aranyból vannak és Katalin császárné idejéből származnak. Értékük mintegy kétszáz ezer korona. A konyha személyzete 267 emberből áll; a főszakács évi fizetése 240 ezer korona. Ezenkívül még más hat szakács is van, kik egyenként 24—30 ezer koronát kapnak.

* **A nyelvek száma.** A világon mintegy 860 különböző nyelven beszélnek, de a tájszólások száma legalább 5000 s ez utóbbiak folyton szaporodnak.

PULSZKY ÁGOST.

1846—1901.

Egyike a legképzettebb magyar politikusoknak hűnt el: *Pulszky Ágost*. Váratlanul érte a halál, a most megindult választási mozgalom közben, a melyekben, mint a selmecbányai szabadalvópárt jelöltje, élénk részt vett. A gyászír általános megdöbbenést keltett, mert érezte mindenki, hogy egy értékes egyéniséggel lett szegényebb politikai és tudományos világunk.

Műveltségében elérte a legmagasabb európai színvonalat; a nagy nyugati nemzetek nyelveit már gyermekora óta ritka tökéletességgel beszélte s irodalmaikban is oly jártas volt, mint kevesen mások. Bámúlato emlékező tehetsége, mely újszólván családi hagyományul szállt reá, a jogi, államtudományi és bölcsészeti irodalomban való oly jártassággal párosult, a mely lehetővé tette neki, hogy mint elsőrendű szakember szólhatott hozzá a politika minden fölmerülő kérdéséhez. Ítélete biztos volt, gondolkodása mélyen járó. A tudományos kutatás és elmélkedés eredményeit mindig helyesen tudta alkalmazni a napi politika gyakorlati jellegű szükségleteire. Szelleme irányánál és nevelkedése körülményeinél fogva műveltsége és gondolkodása inkább általános európai volt, mint jellegzetesen magyar nemzeti s ezért gyakran a nemzeti felfogás hiányát vélték látni benne azok, a kik a világpolgári mezben nem ismerték fel a nemzet haladásáért, művelődéséért dobogó szívet.

Akkora becsügglyával, mint ő, ritkán lép valaki a politika porondjára s még ritkább, hogy e becsügglyának oly komoly alapja legyen, mint nála. Lelke előtt bizonyára a legnagyobb közéleti célok lebegtek, melyekre egy emberöltőt befoglaló pályafutása szüntelen és csüggedést nem ismerő előkészület volt. Ez előkészület nem a népszerűség, a pillanatnyi hatás hajhászásában állott, hanem a folytonos tanulmányban, az ismeretek szerzésében.

A népszerűséget nem kereste, sőt gyakran úgy látszott, mintha szándékkal kerülte volna. Talán nem volt kortársai között senki, a ki a képviselőházban és a sajtóban oly erős támadások célpontja lett volna, mint ő. Ennek oka első sorban támadó modora volt. Eleme volt a vitatkozás, értett is hozzá s bizony nem ijedt vissza az éles hangtól sem, ha szükségét látta. Felszólalásai nyomán nem egyszer kelt vihar a képviselőházban. Szinte kereste az alkalmat, hogy olyan kérdésekben szóljon fel, melyek felkavarták a szenvedélyeket. Így aztán nem esoda, ha azok közt a politikusok közt foglalt első helyet, a kik szinte állandóan a félreértések áldozatai. Tudományát, tehetségét mindenki elismerte; a legokosabb emberek egyikének tartották, de a legkellemetlenebb emberek egyikének is.

Mint pályája legnagyobb részén át a szabadelvű párt tagja, nehéz viszonyok közt nagy szolgálatakat tett pártjának és a kormányoknak. Ha oly kérdés merült fel, a melyről előre lehetett tudni, hogy erős ellenkezést fog szülni s a

közvélemény nem igen rokonszenvez vele, mindig kéznél volt Pulszky Ágost, a ki nem ijedve meg senkitől és semmitől, nem ismerve sem személyes, sem egyéb tekintetét, merészen vágott neki a nehézségnek. Ezzel aztán oly ellenhatást támasztott személye ellen, a mely egyik fő oka volt, hogy nem érthette el azokat a célokat, melyekre nemcsak becsügglyája jogosította fel, hanem készütsége is.

Egyéniségét szüntelen tevékenység, ritka akaratere jellemezte. Ha valamibe belefogott, nem nyugodott addig, a míg el nem érte azt, a mit akart. Megmutatta ezt a boszniai hadjáratban, a hol mint tartalékos tiszt olyan dolgokat mivelt, hogy a hivatásos katonák bámulatát és elismerését is kivívta. Akaratának ez a szívóssága és rugalmassága nyilvánult politikai szerep-

Ellinger fényképe után.

PULSZKY ÁGOST.

lésében is. A legtöbb ember százaszor is elcsüggedett volna, elvesztette volna kedvét, ha akkora nehézségekkel, annyi félreértéssel s annyi ellenkezéssel kellett volna megküzdenie, mint neki.

Mint szónok is kitűnt. Szép formája nem volt beszédeinek, nem a képzetre s az érzésekre akart hatni, hanem az értelemre. Az eszmék gazdagon áradtak agyából, emlékezete mindig kész volt a tények és adatok sokaságából kiválasztani a szükségeset, érvelése erős volt és hatásos, különösen az ellenfél érveinek czáfolásában. Mint polemikus szónok ritkította pártját, a legnehezebb kérdésekben előkészület nélkül, rögtönözve tudott felszólalni s szavaiban mindig volt tartalom.

Magánéletében, — ezt még leghevesebb ellenfelei is el kellett hogy ismerjék, — mindig megőrizte erkölcsi feddhetetlenségét. A harcra kész, félelmet nem ismerő vitázó jószívű, meleg kedélyű férfi volt, példás családapa, önfeláldozó

jóbarát. A ki közelebbről megismerte, e tulajdonságaiért meg is szerette.

Pulszky Ágost régi nemesi családból származott. Ősei a kurucz-labancz világban költöztek be Lengyelországból s hazánk éjszaki vidékein telepedve meg, bortermeléssel foglalkoztak. Az 1740. esztendőben Mária Terézia nemességgel tüntette ki a családot, melynek Csélfalva, majd később Lubócz falut adományozta. Pulszky Károlynak Fejérváry Apolloniával kötött házasságából származott a nagytudományú Pulszky Ferencz, az Ágost atya. Anyja a nagy irodalmi műveltségéről ismert Walter Teréz volt. Ágost 1846-ban született Bécsben, a hol akkor anyja, rokonainál látogatásban tartózkodott. Gyermekek és ifjúkorát külföldön, az emigrációban töltötte, melynek atya egyik

vezérembere volt. Angolországban kezdte, Olaszországban végezte középiskolai tanulmányait s már ekkor megvetette alapját roppant széleskörű műveltségének. Atyja, a legkitűnőbb magyar polyhistorok egyike, kétségkívül nagy hatással volt ismereteinek bővítésére s a nagy nyelvismeret, melyre már nevelkedése körülményei folytán is szert tett, erős fegyvere lett önképzésre hajló szellemének. Egyetemi tanulmányaira hazajött s a budapesti egyetemen tanult jogot. Atyai barátja, b. Eötvös József pótolta a ritka nagy reményekre jogosító ifjúnak a külföldön maradt apát s ez időből kezdődött Pulszky Ágost barátsága báró Eötvös Loránddal, a kivel később, ha rövid ideig is, együtt működött a miniszteri hivatalban. Jogi tanulmányait fényes sikerrel végezte s e mellett irodalmi tevékenységét is megkezdte. Egy Dantéről szóló tanulmánya, mely Arany János «Koszorú»-jában jelent meg 1865-ben, élénk feltűnést keltett az irodalmi és tudományos körökben. Talán b. Eötvös József hatása alatt, a börtönügyet is behatóan tanulmányozta s egy e korból való munkájával, melyet Tauffer Emillel együtt írt, pályadíjat is nyert. Mint 21 éves ifjú főmunkatársa és lapvezére lett Frankenburg «1848» című lapjának. 1868-ban nyerte el a jogi doktorátust, s «Jogbölcsészeti a római jogban» című doktori értekezése abban a kitérítésben részesült, hogy az Akadémia

kiadványai közé. Már ekkor is a politikai pálya lebegett szeme előtt. Hogy a gyakorlati élettel is megismerkedjék, megyei szolgálatba állott, majd a pénzügyminiszteriumban vállalt állást. 1871-ben jutott be először a képviselőházba, melynek haláláig, tehát épen harmincz esztendeig volt tagja. A füleki kerület adott mandátumot az ambiziózus ifjúnak. Előbb azonban leszolgálta önkéntesi évét s ő lett az első magyar tartalékos tiszt.

A képviselőházban hamar otthonosnak érezte magát s felszólalásaival gyorsan magára tudta vonni a közfigyelmet. Közben azonban a tudományos működést se hanyagolta el. 1872-ben egyetemi magántanár, három év múlva a jogbölcsészeti nyilvános rendes tanára lett. Politikai és tudományos működését rövid időre megszakította a boszniai okkupáció, melyben mint gróf Szapáry László hadtestparancsnok

PULSZKY ÁGOST ARCKÉPE 1866. ÉVBŐL.

parancsoltisztje vett részt. Hogy mily vitézül viselte magát a harcztéren, mutatja az, hogy a háború után megkapta a főhadnagyi rangot és a vaskoronarend harmadik osztályát a hadi ékítményvel.

Katonai ismereteit a delegációban értékesítette, a hol több ízben volt a hadügyi költségvetés előadója. A képviselőházban is majd mindig részt vett a katonai kérdések körül felváltott vitákban. Általában rendkívül élénk parlamenti tevékenységet fejtett ki. Éveken át tagja volt a közoktatásügyi bizottságnak s a pénzügyi bizottságnak, mind a kettőben nem egyszer szerepelt mint előadó. A belügyi költségvetésnek is több ízben volt előadója. A számos törvényjavaslat közül, melyeknél ő volt a pénzügyi bizottság előadója, a legnevezetesebbek közé tartoznak a valuta-rendezésről és a tisztviselők fizetés-rendezéséről szólók. A nagy egyházi politikai vitákban ő volt a szabadelvű párt egyik vezérszócska, a mint hogy a szabadelvűség volt egész politikai felfogásának sarkpontja. A vitákban leginkább tudományával és azzal vált ki, hogy kitűnően ki tudja találni az ellenfél gyöngye oldalát, tévedéseit s kelően fel is tudta használni. Hogy mekkora ismeretei voltak s mily biztos volt emlékező tehetsége, annak fényes példáját mutatta be a Ferencz Ferdinánd trónörökös házassági ügye körül nemrég lefolyt vitában, a mikor a néppárt vezérszócskának egy hosszas készülés, sok tanulmány után előadott beszédjére válaszolt rögtön a beszéd után, minden előkészület nélkül, s még az apró német fejedelemségek jogszokásai terén is olyan alapos tájékozottságról tett tanubizonyítást, hogy ellenfelének nem egy tévedését igazította helyre.

Mint tetőtől talpig liberális, pályája kezdetén a Deák-párthoz tartozott. A fuzió után megmaradt az újonnan alakult pártban, de nem sokáig, mert 1877-ben a vám- és kereskedelmi szerződés miatt Szilágyi Dezsővel együtt, kihez az alapelvek közösségén kívül élte legnagyobb részén át meleg barátság kötötte, az egyesült ellenzékre ment át. 1884-ben azonban ellentétbe jutván a párt vezetőségével, kilépett s egy ideig mint párton kívüli szerepelt, míg 1889-ben újra belépett a szabadelvű pártba, a melynek mindig legelőkelőbb tagjai közé tartozott. Wekerle második miniszteriumában, mikor báró Eötvös Loránd lett a vallás és közoktatásügyi miniszter, ugyane tárcza államtitkára volt, de rövid ideig. Államtitkársága alatt legnevezetesebb intézkedései közé tartozik Kossuth Lajos könyvtárának és hátrahagyott féléjéinek megvétele a Nemzeti Múzeum számára, melyet miniszterével, b. Eötvös Loránddal együtt hajtottak végre. A most bezárult országgyűlés felirati javaslata is az ő műve volt. Az

utóbbi idők változott viszonyaiban eleinte várakozó álláspontot foglalt el, legutóbb azonban ő is teljes erővel csatlakozott Széll Kálmán politikájához.

Államtitkárságát megtartotta egyetemi tanári állását is. Mint tanár nem volt valami népszerű a joghallgatók előtt. A vizsgálatokon szigorú volt s a tudományos módszer, melynek a jogbölcsezetben híve volt, a pontos és szabatos philosophiai meghatározásokra való törekvés nehezen érthetővé tették előadásait a kellő bölcseleti előképzettségel nem bíró és logikailag kevésbé fegyelmezett ifjak előtt. Ezért sokat gúnyolták is, tanítását érthetetlennek híresztelték, — holott nagyon jól meg lehetett érteni annak, a ki nem sajnálta a fáradságot és fejtörést.

Mint az ágostai hitvallású evangélikus egyház híve, élénk részt vett az egyházi életben is. Mint a nógrádi esperesség egyházi bíróságának elnöke s a bányai egyházkerületi-közgyűlés tagja működött közre e téren. Az 1891-iki zsinati tárgyalásokban is buzgó részt vett. Egyebek közt az ő kezdeményezésére hozták meg az egyházkerületek új beosztásáról szóló törvényt, a mely megtörte a dunáninneni kerületben a túlzó tót nemzetiségiek többségét s hatása ma áldásosan nyilvánul abban, hogy a nemzetiségi viták mondhatni teljesen megszűntek az egyházi gyűlésekben.

1881. évben nősült meg, elvevén a bécsi előkelő bankár-családból származott Fjodor Herminét, ki csakhamar megtanult magyarul s a rendkívül művelt lelkű nő a budapesti társas körök kedvelt alakja lett. E házasságból két leány származott: Harry, a ki közelebb tette le az érettségi vizsgát s Mikszáth egypár elbeszélésének angol fordításával is foglalkozott; a másik leány: Ilona.

Családi életében gondos apa volt, példás, szerető testvér. A család gyászában osztozik a nemzet is, a mely egyik kitűnő fiát veszítette el benne.

AZ ORSZÁGGYŰLÉS BEREKESZTÉSE.

Nevezetes nap volt e hónap 9-ike, midőn a képviselők s főrendek felvonultak a már teljes pompájában büszkélkedő hatalmas királyi várba, hogy meghallgassák a király beszédét, mely berekeszti az országgyűlést.

Nagyon mozgalmas, élénk és érdekes volt e nap délelőttjén a Fürdő-utca, a lénezhid tájéka és a máskor annyira csendes, néptelen Buda. Féltenegy tájban feltűntek a fogatok, melyeken egyesével, vagy párjával ültek a fényes díszmagyarba öltözött főrendek, egyéb méltóságok és képviselők. Amazok közönyös arccal; de bizony emezek közt sok elmélázó, gondolkodó ábrázatot lehetett látni. Hiába, gyanús hírek jönnek a kerületekből, újabb és újabb nagy hazafiak merülnek fel minden bokrban s bizony nem lehet tudni: hogy lesz, mint lesz! Lehet, hogy evvel a rövidke úttal vége az öt estendeig tartott dícsőségeknek. S még egy hónap alig telik bele, már akkor talán más menti a hazát!...

Tán eme szomorú sejtelmek tartának is ott-hon sok honatyát, mert alig lehettek negyvennél többen, míg a boldog, választás alá nem eső főrendiek seregestől jelentkeztek, csillogtak ragyogtak a drága prémes kacagányokban, a melyekre szerencsére épen jó hívós idő jött. A közönség nagy számmal összeseregelve nézte a felvonulást, egyeseket megéjlenztek, másokra megjegyzéseket tett s bizony nem egyre ilyen formát:

— No, ez sem jön többet vissza a Házba! Szerencse, hogy az illetők nem hallották. Hiszen, váltig sajdítják azt már ók maguk is. Apponyi Albert fekete díszmagyarban volt, melyen régi ékszeres ragyogtak. Mellette Bolgár Ferencz ült katonás tartással, orrán csipetűvel. Apponyit megéjlenztek. De az utána követ-

PULSZKY ÁGOST ARCKÉPE 1870. ÉVBŐL.

kezőknek már csak elvétve jutott egy-egy gyöngye éljen. Általában most szűkmarkúan mérte a közönség ezt a sokaknak oly kedves szócskát.

Széll Kálmán a miniszterelnöki palotából robogott elő kocsián; barátságosan tekintgetett szét és sok éljént kapott a rövid úton.

Feltűnt a báró Bánffy Dezső alakja is, kinek mint főudvarmesternek volt szerepe az ünnepélynél. Bajusza megferehedett az utóbbi időkben, de arca duzzad az egészségtől s nyugodt mosoly látszik rajta, mint a kinek nincs már rá gondja: hogy s miképp út ki a küszöbön álló választás.

Jönnek, jönnek a fogatok előbb sűrűn, majd egymást érve, utóbb csak hullongva. Pompás lovak, fényes hintók, vegyesen szerény bérkocsikkal, melyeket száz koronás ócska gegek húznak. Haj, de bizony néha még tán ezek is többet érnek, mint annak a jövő kilátása, a kit erőpítenek.

Vége aztán csend lesz; elnyeli valamennyit a királyi vár hatalmas udvara, kiszállanak, eltűnnek az urak a nagyszerű palotátömeg belsőjében.

Íde már be nem mehetnek, csak a hivatottak. Hanem megvárhatjuk, míg újra kijönnek. Úgy is az órszecsődült közönség dícséretes türelemmel vár.

Soká várni nem kell. Negyedóra múlva megint előrobognak a kocsi s képviselők, nagyurak újra elvonulnak szemek előtt.

A legelső kocsiiban az ősz Tisza Kálmán fiával, István gróffal; majd két lovas rendőr vágat elő, nyomában pompás fekete muszka üetöktől vont vörös, aranyos hintó, melyben a hercegrímás sovány, szellemes arca látszik.

Széll Kálmán mintha aggodalmas arccal vágatna a miniszterelnöki palotába: nehogy utközben is elfogják a kerület-keresők.

Megint megéjlenzik, de az éljéntől kap az öreg Janicsár Sándor is, a mi nem is csuda, hiszen az új országgyűlés korelnökét tisztelik benne.

A sok magyarruhás alak közt öt-hat frakkos férfi is előkerül, a szász képviselők.

Vége elzörgött az utolsó fiaker is, csendes lett megint Budavára, a közönség jobbra-balra szétoszlott, a képviselők hazaérve pakoltak, hogy késedelem nélkül mehessenek a kerületbe, honnan, haj, vagy léssen visszatérés, vagy sem...

NORDENSKJÖLD.

Korunk utazóinak s az éjszaki sarkvidék kutatóinak egyik legjelesebbike halt meg a közelebb múlt hetekben: Nordenskjöld Nils Adolf Erik. Ő volt a sarkvidék kutatások úttörője, az expedíciók kutatási módszerének megállapítója s az ő működése terelte az éjszaki sark megközelítésére irányuló törekvéseket tudományos mederbe.

Nordenskjöld a finnországi Helsingforsban született 1832 november 18-án. Atyja a finn bányagügyek vezetője volt s gyakran magával vitte fiát Szibériába s az Ural vidékére, tanulmányútjaira, a mi bizonyára nagyban hozzájárult utazási hajlamainak kifejlesztéséhez. Egyetemi tanulmányait Nordenskjöld a helsing-

fors egyetemen végezte s csakhamar ezután élénk irodalmi működést fejtett ki a vegytan, ásványtan és állattan terén. Ennek elismerésül kuratori állást nyert az egyetem matematikai-physikai karánál s egyúttal a bányagügyi hivatalban is működött. A svéd diákok finnországi látogatásakor mondott politikai beszédje miatt száműzetésre ítélték ép akkor, a mikor már-már tanári állást nyert hazája egyetemén. Száműzetését Svédországban töltötte, a hol a stockholmi természettudományi múzeum vezetője, majd csakhamar egyetemi tanár lett. Már a hatvanas évek elején részt vett egy kisebb expedícióban a Spitzbergakra. Négy évvel később maga vezetett ugyanoda expedíciót s ezzel megkezdődik az ő vezetése alatt végbevitt svéd vállalkozások egész sora, a melyek a sarki kutatásban Svédországnak juttatták az elsőket. Az expedíciók rendszerint a Spitzbergák felé indultak s első eredményük ezek földjének és természeti viszonyainak beható megismerése lett. Nordenskjöld a tudományos kutatást helyezte vállalataiban mindig előtérbe s különböző útjai nyomán roppant gazdag anyagot nyújtott a földrajzi és természettudományi irodalomnak.

A hetvenes években Nordenskjöld figyelme a szibériai tengervidékek felé fordult. Itt az éjszakai átjárás kérdése volt a megoldandó legnagyobb feladat. Nordenskjöld már 1875-ben és 1876-ban is igen eredményes utakat tett a káriali tengerben egész a Jenisei folyó torkolatáig s ez útjai csak megerősítették abbéli hitét, hogy az egész szibériai tengerpartot körül lehet hajózni. Erre szervezte a nagyszabású «Véga»-expedíciót, mely 1878-ban indult el. Palander tengerésztszít, a jelenlegi svéd tengerészeti miniszter volt a «Véga» hajó vezetője. Képes expedíció jött oly sikerrel és oly gazdag eredménnyel, mint ez. Még az 1878-iki évben csaknem egészen a Behring-szorosig ért a «Véga». Itt aztán befagyott s csak a következő esztendőben folytathatta útját a Csendes-Oceánig. A szibériai átjárás ezzel föl volt fedezve. Gyakorlati haszna a hajóforgalomra e fölfedezésnek nem lett, mert bár ez az út jóval rövidebb minden más kelet felé vezető tengeri útnál, de a hajók mindig ki vannak rajta téve a befagyás veszedelmének. Egy része azonban az Ob és Jenisei torkolatáig maig is igen hasznos forgalmi útja a Szibéria felé törekvő hajóknak.

Ez után az utazás után, a mely Nordenskjöld nevét ünnepeltette az egész művelt világon, 1883-ban Grönlandba ment s nagyobb utakat tett a sziget belső részeinek jégmezőin. Nordenskjöld ugyanis lehetségesnek hitte, hogy Grönland belseje jégmentes s ezt a nézetet csak Nansen Frithjof cáfolta meg véglegesen, a ki egész Grönlandot keresztül-kasúl járta.

Ezekkel az utazásokkal Nordenskjöld méltán tekinthette befejezettnek élete célját s ezentúl elvonultságban élt tudományos tanulmányainak. Egy nagy térképgyűjteményt adott ki, ezenkívül egy új furási módszert talált ki, az u. n. gyémántfűrészt, melynek segítségével bármely sziklás talajban is lehet kutakat fúrni.

Sikereiben és dícsőségekben oly gazdag életének van egy kedves, regényes epizódja, melyet a következőkben mondunk el.

Nordenskjöld, bár svéd családból származott, lelkes finn hazafi volt és sohase feledkezett meg arról, hogy Finnország nem mindig volt orosz fenhatóság alatt. Egy ünnepélyes lakomán mondott is egy ilyen értelmű felköszöntőt, melynek eredménye az lett, hogy száműzték hazájából. Ez pedig annál nagyobb csapás volt rá nézve, mert szerelmes volt Mannerheim Annába, a helsingforsai kormányzó leányába, a ki szerelmét viszonozta is.

Mikor a két szerelmes elbucázott egymástól, hűséget esküdtek egymásnak. Anna hűge pedig, a ki szintén be volt avatva a szerelmi titokba, megfogadta, hogy akárki kérje is meg, nem megy férjhez addig, a míg Anna szíve vágya nem teljesül.

Elmúlt egy év. Nordenskjöld, ki ekkor 26 éves volt, a stockholmi természettudományi múzeum vezetője lett s ez állásában fényes jövő nyílt meg előtte. Közben sűrű levélváltás folyt közte és szerelmese közt. Egyszerre azonban Anna levelei kezdtek nagyon rendetlenül érkezni, majd egészen el is maradtak. Nordenskjöldöt majd

CSUN HERCZEG.

A történelemben pártját riktó követség az, mely a kínai császár nevében a közelebbi napokban a német császárnál járt. A menyes birodalom ura elküldte öcsét, Csun herceget engedelmül, hogy fejezze ki az ő nevében sajnálkozását Ketteler báró meggyilkoltatása miatt. A Kínával kötött békeszerződés egyik fontos pontja kívánta így, intő példaul a diplomaták sérthetlenségének megőrzésére.

Csun herceg a «Bayern» nevű német személyszállító gőzösn érkezett Európába. Berlin felé utaztában azonban hirtelen és váratlanul megállapodott Bazelben. A hivatalos hírek megbetegedéséről szóltak, de csakhamar köz tudomásra jutott, hogy az utolsó pillanatban nehézségek merültek fel fogadtatása tekintetében. Ő ugyanis nagyon megalázkodónak találta azokat a hódoltnyilvánításokat, melyeket tőle követeltek. Hosszas, több napig tartó tárgyalás kezdődött végre közte és a berlini kormány közt, melyek végre sikerre vezettek és Csun herceg szeptember 4-én megjelenhetett a német császár előtt a nélkül, hogy annyira meg kellett volna alázkodnia, a hogy eredetileg kívánták. A fogadtatáson a herceg egyedül csak a tolmács kíséretében jelent meg s elmondta beszédét, melyre II. Vilmos szigorúan, komor hangon válaszolt. A szertartás befejezése után azonban mindjárt nagyon barátságos lett iránta és környezetete is megadta neki mind azt a tisztelgést, mely egy uralkodóház tagját megilleti.

Csun herceg különben tizennyolc éves fiatal ember. Nem tud egy európai nyelven sem és így mindig rászorul a tolmács közbenjárására. Útjára elkísérte Sing-Csang tábornok, a ki ott fog maradni Berlinben mint kínai követ; további kísérte mintegy ötven emberből állott.

A SPORTVERSENYEKRŐL.

Szép győzelmet aratott Bécsben a szeptember elején tartott regattaversenyen egy magyar ifjú, Manno Miltiadész, a ki megnyerte a Silberer Viktor által kitűzött aranyérmét és művészi kivitellű vándordíjat a Duna-bajnokság skiff versenyében, magamögött hagyván a többiek közt a Duna bajnokságának versenyében eddig háromszor győzött Höllert Vilmost, a «Donauherb» bécsi egylet tagját és Nagl Emanuelt («Lia» Bécs), ki az idei bécsi tavasi regattán egyik skiff-verseny győztese volt. E győzelemnek értéke annál nagyobb, mert a Bécs melletti szeszélyes folyású Dunán 4300 métert nemcsak a távolság nagysága miatt, hanem kormányzás nehézségei következtében is nagy munka, erős versenytempóban végig evezni annak, ki a víz folyásával nem ismerős.

A verseny következtében folyt le: Erős nyugati szélben indultak a bajnokjelöltek. Manno már a startnál előgrott egy csónakhozszal s a bécsi versenyzők nemcsak hogy utólnak nem tudták, hanem Manno diadala már 1000 méternél bizonyosnak látszott, 1500 méternél három hosszal vezetett már derék honfításunk s hiába spurtoolt Höllert s a többi bécsi versenyző, elérni nem tudták. Manno nagy könnyúséggel röptül át a célvonalon.

Ugyancsak szeptember első napján nemzetközi kerékpár-versenyt tartottak a budapesti verseny pályán, melynek legérdekesebb száma az egyórás verseny volt. Egyik érdekességét a versenynek az adta meg, hogy a versenyzők előtt egy-egy motoros kerékpár vitte a «vezető» szerepét, még pedig az egyik vezető két, a másik meg háromkerékű kerékpáron ült. Az utóbbit, Dietrich Jakab bécsi versenyzőt képen is bemutatjuk, a start pillanatában.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

György Elek: *Lirai költemények; Sopron 1901.* Ha az ember, elolvasása után, leteszti ezt a könyvet: nem marad meg emlékeztében belőle semmi. Alig van benne egy-egy élénkebben megírt strófa, egy-egy újabb, költői kép, az igazi érzésnek, a költői ihletnek valami csekély jele. Csupa üres, érdektelen panaszkodás, lapos nyelven, döcögős versekben. Bármilyen kevés mondani valója van a szerzőnek, mégis elnyújtja versei legnagyobb részét. Az érzés, a gondo-

NORDENSKJÖLD.

elemészette az epedés, míg végre nem bírta már tovább; elhatározta, hogy nem törődve a száműzetéssel és a súlyos büntetéssel, Finnországba utazik.

Veszedelmes utazás volt ez: mindenfelől orosz kémektől körülveve, a legkülönbözőbb álruhákban, gyalog, erdei rejtékutakon tette meg. Mikor megérkezett, egy orosz paraszttól megizente Annának, hogy egy Helsingfors melletti kis faluban járja.

Két hosszú napig várakozott s nem jött felelet. Nordenskjöld erre a városba indult. Utközben megtalálta az orosz parasztot, a ki a tőle kapott pénzen holtreszrege itta magát s nem teljesítette a megbízást. Nordenskjöld erre újra remélni kezdett s Helsingforsba érve, vakmerően egyenest imádoztja házának tartott. Csakhamar meggyőződött arról, hogy Anna hű maradt hozzá, rendesen megírta leveleit, a melyeket azonban utközben elfogtak. A leány atya ugyanis, a kormányzó, gógós nemes ember volt s nem akarta a polgári származású tudóshoz adni leányát. Mivel e mellett Nordenskjöldre folytonos veszedelemmel járt a Helsingforsban való tartózkodás, a szerelmesek elhatározták, hogy megszöknek. Ekkor Nordenskjöld egy barátjával, egy orosz tudóssal találkozott, a kinek Nordenskjöld felvilágosításaira nagy szűksége volt s a ki keresztülvitte, hogy száműzetése alól feloldják. Most meg csak a család ellenzést kellett leküzdeni s a szerelmi regény a házasság boldog révében ért véget.

CSUN HERCZEG.

megesapant a jövedelme. Aradon nagyon népszerű volt, minek bizonyítéka az 1892. évi választás, a mikor Falk Miksaival szemben nemzeti párti programmal képviselővé választották.

Néhai Szilágyi József volt miniszter és koronaőr, tudvaleg Zsitva-Ujfalu halt meg s ott is helyezték örök nyugalomra. Hamvait onnan októberben elakarják szállítani Pozsonyba, bár az elhunyt végrendeletében nem intézkedett erről, sőt életében többször mondogatta, ha elcsúszta a temető mellett: „Mily jól fogok én itt egyszer pihenni! Abban a temetőben különben — mint írják — egy kedves halottja nyugszik Szilágyi Józsefnek, az a nő, a ki 1849-ben megmentette az életét s a kihez halála órájáig nagyon ragaszkodott.

Csemicei és iszópálvi CSEMICEKY EDE 88 éves korában meghalt augusztus 31-én Nagy-Sztráczinban. Az elhunytban kihalt az Árpádok idejéből származó neves magyar család nőgrádi férfi ága. Halálát kiterjedt s előkelő magyar nemesi családok gyászolják, közöttük a szemerei Szemere család is. Az elköltözött családjából való Nagyváradnak Mátyás korában híres költő püspöke Janus Pannonius, a ki a család predikátumáról előbb Csemicei-nek, majd Csemicezinek írta magát. A családot már 1270-ben az első nemesi familiák közt említik a régi iratok, a felvidék birtokosai közt. A XVI—XVII. században Liptóban, Nógrádban szerepelt több tagja mint alispán. Az elhunyt Csemiczky Ede is igazi képe volt a régi magyar uraknak. Nagy részét közt kísérték a sztráczini kastélyból a családi sírboltba. Kisermé György regényírónak, „A halász regénye” szerzője anyai nagyatyját gyászolja az elhunytban.

Elhunyt még a közelmúlt napokban: Dr. WENZELY JÓZSEF, fővárosi orvos, az orsz. közegészségügyi tanács tagja, Budapesten és Nógrád-Verőczen a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. — MADÉSPACH SÁNDOR lovag, a fiúmei tőzsde elnöke, a szabadelvű párt vezérfőnöke, Fiumében. — CSÉRY LAJOS mérnök, építésmester, élete 38-ik évében, Budapesten, és Kecskeméten helyezték örök nyugalomra. — JÁNOSI SÁNDOR dr. ügyvéd, a veszprémi kúptalan alapítványi ügyész, 54 éves korában, Veszprémben. — KUNZ FERENCZ, nyug. huszárszázados, Bodajkon. — CSÉRY ISTVÁN, ügyvéd, 66 éves korában, Budapesten. Az elhunytban id. Cséry Lajos és Cséry Imre testvérüket gyászolják. — NÁNÁSSY ANDRÁS, földbirtokos, életének 36-ik évében, Turkevén. — SZENKOVSKY REZSŐ, nyug. beregszászi postamester, beregmezei központi takarékpénztári volt igazgató, 1848/49-es honvéd, életének 69-ik évében, Beregszászon. — DR. KÁRMÁN BÉLA, titkár a kereskedelmi miniszteriumban, Kármán Lajos fővárosi bizottsági tag fia, önkéntes volt végén életének. Testvérhátja tavaly szintén öngyilkos halállal múlt ki. — GAZSY GRÖNY, posta főfőtiszt, a telefon-osztály vezetője, Nagy-Váradon. — HÖLTL-HEGEDŰS SÁNDOR, okleveles gyógyszerész, 31 éves, Budapesten. — KAPICZA JÓZSEF, építész, Kecskeméten, 42 esztendőskorában. — ARNSTEIN MÓR, fogorvos, 63 éves, Budapesten. — JÜRGENS VILMOS, orvosi író, 40 éves korában, Budapesten. Az elhunyt sok vidám darabot és rigmust írt a mulatóhelyek számára.

ÖZV. WERFER JÓZSEFNÉ, szül. Moll Julia 86 éves korában, Lőcsén. Férje a szabadságharcban a löcei nemzetőrség vezetője volt, s mint nyomdász a tábori nyomda kezelésével is megbízta Görgei. Werferné Hurbán csapatát, mikor Lőcsébe berontottak, több polgárral együtt börtönbe zárták. — LOVASSY ALBERTNÉ, szül. Balogh Károly, Lovassy Andor Torda-Aranyos vármegye főjegyzőjének, az ismert írónak édesanyja, 61 éves korában, Nagy-Szalontán. — ÖZV. RIK ANTALNÉ, szül. Klinkárt Zsófia, Tornallyán 89 esztendőskorában. Halálát gyermekei, huszonhárom unokája, husz dedunokája és három unokájára gyászolják. — ÖZV. RITTER ISTVÁNNÉ, szül. Schmidt Anna, 62 éves korában Vácott. — ÖZV. BALLA BÉLANÉ, a Nemzeti Színház volt tagja, 48 éves korában Kispesten. — ÖZV. CSUHA SÁNDORNÉ, szül. Petrovay Malvin, Császlócezen. — SNEIDL LUJZA, 70 éves korában Fiumében s Budapesten temették el.

Szerkesztői üzenetek.

L. A. Meteorok, vagy régi jó népies néven emenny-kövek nappal épen úgy hullanak le, mint éjfel. Ilyen, talán már évezredek óta lehullott mennykő

sokkal több lehet a föld legfelső rétegeiben, mint gondoltunk; s a szántó, kapáló ember többször is akadhat munkája közben efféle kövekre, de mivel kúlszejük semmi különös nem mutat, figyelembe se veszi azokat.

Pécs, H. M. Egy Londonban feladott sürgöny a föld körüli útát egy óra és 45 perc alatt tette meg. A 22 szövből álló sürgöny továbbítása a választással együtt 13 font sterlingbe, vagyis 312 koronába került.

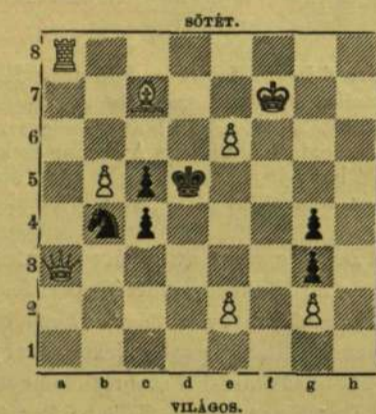
A zárdaromok közt. Elbeszélés. Nagyon kísérteties történet, a mi mai napig már divatját multja; pedig látszik, hogy a szerző jól el tud valamit beszélni s nyelve is magyaros, folyékony.

Itélet. A verselésben sokat tanult Aranytól: a ritmikusan lejtő alexandrin sorok s a jól összecsendő rímek gyakorlatra és formázásra vallanak. A tartalom azonban nagyon homályos, sőt zavaros; még azzal sincs tisztában az olvasó, hogy van-e a versnek valamelyes történeti, vagy hazafias vonatkozása, vagy csak az elkalandozó képzelet játéka az egész?

Emberi lét. Önzetlen szeretet, stb. Elmékedései az élet és erkölcs nagy problémáiról nagyon is köznapiak, zavarosak, a forma pedig mesterkelt, feszes. A bölcselkedés csak akkor élvezhető a költészetben, ha a költő mély, meglepő igazságokat tud feltárni s ezeket költői ihlette tűzébe nem érezve tudja olvasztani. Többi, nem bölcselmi tárgyú versei is laposak, hév és eredetiség nélküliek.

SAKKJÁTÉK.

2240. számú feladvány. Petov R. J.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2224. sz. feladvány megfejtése Havel M.-tól.

Table with chess moves: 1. H4-h5, 2. Fe3-f4, 3. V mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonán: Németh Péter. — Lápótvárt: Hoffbauer Antal. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 35-ik számában közölt képtalány megfejtése: A gyászban járóknak nem fog oly siralmas lenni a sorsa, ha bizik a jövőben.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Az Első Leánykihásító Egyesület m. sz. (Leány- és fiu-biztosító intézet). Folyó évi augusztus hónapban 1095 jutalékrész irattatott be és névszámjegyek fejében 34,956 korona 99 fillér fizetett ki, 1901 január 1-től augusztus 31-ig beírt összes jutalékrészek száma 8954 s a kifizetett névszámjegyek összege 359,484 kor. 71 fillér.

Advertisement for Salvator medicine, mentioning its benefits for various ailments and its status as a recognized product.

A „Zenélő Magyarország” zongora és hegedű zenemű-folyóirat, megjelenik minden hó 1 és 13-én mindenkori 12 oldal tartalommal a modern zenemű-ajánlatokkal.

Advertisement for IZZADÁSTÓL (Izzadástól) medicine, highlighting its effectiveness for various conditions and its availability.

Advertisement for POLGÁR SÁNDOR, a medical professional, listing his qualifications and services.

Advertisement for Rendkívül olcsó (Extremely cheap) Ortner Rezső és Társa, offering various products at low prices.

Advertisement for Henneberg G. Selyemgyáros Zürichben, featuring Henneberg-selyem and its benefits.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Advertisement for Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részv. társ., detailing its financial services and interest rates.

Advertisement for Első magyar üvegyár (First Hungarian Glassworks), showcasing their glass products and services.

Advertisement for David Károly és Fia doboz-papír- és szab. fémkapocgyára, advertising their stationery and sewing supplies.

Advertisement for MARGIT-CRÈME, a beauty product, featuring an illustration of a woman's face.

Advertisement for Specialista SÉRVKÖTŐK, a medical treatment for hernias, including an illustration of a person.

Advertisement for LOHR MÁRIA and Brünner Testvérek, featuring illustrations of lamps and other household items.

Advertisement for KOTSCHY ERICH, a mechanical workshop, listing their services and contact information.

Advertisement for ALAPITVA: VALÓDI ANGOL ÉS AMERIKAI SPORTJÁTEKOK, featuring illustrations of sports equipment.

Advertisement for MARGIT-CRÈME, a beauty product, featuring an illustration of a woman's face.

Advertisement for KWIZDA FERENCZ JÁNOS, featuring an illustration of a horse and his medicinal products.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE**

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

TROPON -SÜTEMÉNYEK a legizotesebbek és a legtáplálóbbak.

TROPON-CAKES (Bisonite) igen nagy fehérnye tartalmánál fogva nagyon tápláló és a mellett a legkönnyebben emészthető.

TROPON-KÉTSZERSÜLT igen finom, izetesebb és táplálóbb a közönséges kétszersülnél. Tej, kávé, bor mellé a legjobb sütemény egészségesek és beteges számára.

TROPON karlsbadi-kétszersült zsírtalan és azért igen könnyen emészthető sütemény gyöngégyomrunk számára, a kiknek nagy tápláló erejétől fogva is hasznukra van. 9143

TROPON Diabetikus-kétszersült elenyésző csekély liszttartalma és nagy fehérnyetartalma miatt a **csukorhajósok** legjobb tápláléka.

Mindenzen **Tropo**n-készítmények, ugyancsak a porlaku **Tropo**n, **Vas-Tropo**n, **Tropo**n-Cacao, **Tropo**n-Gyermek-táplálék minden gyógyszerárban kaphatók.

Utalgaztatás ad: **Dr. RÖDER ÉS TÁRSA** osztr.-magy. Tropo-n és táplálék-gyárak **Klosterneuburg-Bécs.**

HIRDETMÉNY.
Ezennel közhírré tétetik, hogy a **Magy. Kir. Szabadalmazott Osztályországi (VIII. sorsjáték) 6. osztályának** húszadik évi szeptember hó 25-től október 22-ig tartanak meg, még pedig a következő napokon:
Szeptember 25, 26, 27, 28, 30.
Október 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 22.

A húzások mindig d. e. 9 órakor kezdődnek, és a magyar kir. állami ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek (a húzást teremben IV., Eskütér, bejárat a Duna-utca felől). A sorsjegyeknek a VI. osztályra való megújítása a játékterv szerint minden igény különben elvesztésének terhe alatt 1901 szeptember hó 18-ig eszközlenél. 9263

Budapest, 1901 szeptember hó 8-án.
Magyar Királyi Szabad. Osztályországi Igazgatósága.
Lónyai. Hazay.

Császárfürdő Budapest 8918
téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú E kénesvíni gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pillanos orientales** által. Ratió gyógyszer-árúháza Párisban, Passage Ver-Jean 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az eszényi kebel fejlődését, valamint a kebel idomáinak szilárdságát biztosítja. Egy üvege ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 8442

Hölgyeknek!
Ilona-crème.
Legújabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatással bír a bőrt és arczszépséget szer. eltávolítja minden börtörtszálanságot és rövid használat után **vakító fehérré, átvé teszi az arczbört.**

Figyelmeztetés! Készítményem nagy közkezdveltsége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; csak az valódi, mely a doboz alján aláírásommal el van látva. 1 üvege **Ilona-crème** 1 kor. 1 üvege **Ilona-szappan** 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Székiudvari raktár: **Alexander Janos** gyógyszerár Szolnokon. Budapesti főraktárak: **Török-féle gyógyszerár** an Király-utca 12. és **Andrássy-ut 29.** **Kerpel-féle gyógyszerár** Lipót-kört 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

PEMETEFÜZÜKORKA
rekedség köhögés és huruf ellen.
ARA 60 MILLER

Kapható minden gyógyszerárban.

Pergetett mézet elsőrendű, 5 kilós bödönökben bérmentve 6 koronáért szállít az **orsz. méhészegylet** BUDAPEST, Danjanich-utca 34.

Czimbalom iskolámat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czimbalomozni, 4 koronáért adom. Képes nagy czimbalomárjegyzéket pedig ingyen. **Varga Pal** czimbalomgyártó, Budapest, VIII. ker., Rock Sálárd-utca 3. sz.

FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,
férfidivat raktára

Kossuth Lajos-u. 18 és Kerepesi-út 9.

Ajánl angol cylinder, divatos kemény és puha kalapot, jó szabású férfi-ingek, nyakkendők, keztyűk dús választékban. Árjegyzék.

BALOG BÉLA és LAJOS
férfi-szabók

Budapest, Dorottya-u. 11, I. em.
TELEFON 31-39.

Speczialisták: díszmagyar-, lovagló- és sportöltönyökben.

Az őszi és téli idény beálltával ajánlják angol mintára vezetett műhelyükből kikerült legújabb valódi angol és francia szövetekből készült, bármely minta szerint kifogástalan, izléses és elegáns szabású ruhákat.

Ruhabérlés tetszés szerinti kombinációban. 9255

A legszebb francia papirkalapok nagy választékban 8961

KLEIN VILMOS papirkereskedésében,
Budapest, Kossuth Lajos-u. 20. (Országos Kaszinó palotában.)

Látkepes levelező-lapok különlegességek raktára.

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

Az őszi és téli UJDONSÁGOK

teljes választéka raktára érkezett. Cégünk elve csak **First Class** gyártmányok elárúsítása. Cégünk az országban az egyedüli, mely Lyon és Páris legelső s leghíresebb gyárosaival közvetlen összeköttetésben áll; az általunk lekötött minták és minőségek kizárólag cégünkénél szerezhetők be.

Minden egyes árucikknek **jöltetlen szabott ára,** nyíltan, számokkal van jelölve, ennél fogva a tulbecsülés teljesen ki van zárva.

Minták a vidékre kívánatra bérmentve küldetnek.

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE
erősítő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségek, betegségeknek, angol körhöz szenvedő gyermekeknek, újszülötteknek, nemkülönben **Vas-Somatose** alakjában a sápkórosoknak lesz ajánlva az orvosok által. Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételű vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gerjesztő az étvágyat.

Raktáron van az összes gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésekben.

ein aus Fleisch hergestelltes, gerüh- und geschmackloses NÄHRMITTEL in Pulverform.

VOR FUCHTIGKEIT ZU SCHÜTZEN!!

VASÁRNAPI UJSÁG

38. SZÁM. 1901. BUDAPEST, SZEPTEMBER 22. 48. ÉVFOLYAM.

Külföldi feltevések: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 24 korona, POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt telévre 12. * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG telévre 8. * POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona, POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) telévre 5. * Külföldi előfizetőknek a postallag meghatározott viládjai is oszlanodó.

ROOSEVELT TIVADAR.

LINCOLN és GARFIELD sorsára jutott Mac Kinley. Az orvosok reményei, melyeket felgyógyulásához fűztek, túlságosan vérmeseknek bizonyultak, a gyilkos golyó ütötte seb halálos volt s gyászba borította Amerikát, részvétel tölthette el Európa nemzeteit. S míg a megdöbbent közvélemény az orosz gyilkoló anarchia elleni óvó rendszabályokon tanakodik, komor férfiak és gyógyszerő nők sorfala között, a gyász virágaival behintett úton viszik Washingtonba, a Kapitólium nagy kupolája alá az áldozatot.

Az állami élet azonban, azalatt, a míg a gyász szertartásait rendezik, nem szenvedhet halasztást. A ravatalon fekvő halott mellett már ott áll az utód, a kit az alkotmány az üresen maradt hely betöltésére kijelöl. A törvényrendelete értelmében a meghalt elnök helyét az alelnök foglalja el; így jutott **Roosevelt Tivadar** az Egyesült-Államok elnöki székébe. A világ pedig aggódva figyel, mely változásokat fog előidézni ez a személyesere a tengerentúli nagy köztársaság életében s a többi államokhoz való viszonyában.

Roosevelttel az amerikai társadalomnak egy eddigéle új típusa jut az elnöki székre. Az eddigi elnökök csaknem mind alacsony vagy legalább is közepes sorsból küzdöttek fel magukat a legfőbb méltóságra, Roosevelt azonban gazdag és előkelő családnak, azon családok egyikének fia, melyek az östeleplők közül származnak, vagyonukat több nemzedéken át gyűjtötték és növelték s ezen a czimen bizonyos arisztokratikus előjogokat követelnek maguk számára a demokratikus társadalomban. E mellett Roosevelt népszerűségét nem a polgári munka terén szerezte, mint elődei Washington óta csaknem mind. Neve Kuba csatamezőin vált ünneplétté s a spanyol háborúban tanúsított hőies magatartásának köszönheti, hogy a múlt év végén alelnöki székbe emelte a nép kegye. Egész pályája, melyben nem hiányoznak a kalandos mozzanatok sem, élénk ellentétbe állítja őt az előtte hivataloskodott elnökök hosszú sorával, a kik között sok volt a derék, nemes gondolkodású politikus, de kevés az olyan határozott, pregnáns egyéniség, mint ő. Hogy ezek a tulajdonságai micsoda formában fognak nyilvánulni elnöki működésében, ez a jövő nagy kérdése, mely az Amerikával fenn-

álló sokszoros összeköttetéséknél fogva közelről érinti az ó-világot is.

Roosevelt nemcsak hogy az Amerikában most többségben levő republikánus párt egyik legnépszerűbb tagja, hanem a mai amerikai társadalom egyik legjellegzetesebb és legsajátságosabb alakja. Erényeiben és hibáiban egyaránt jellemző típusa a mai amerikaiaknak, a milyenné ez a fejlődés évszázados folyamában vált. Ifjú lelkesedése, a reális dolgok iránti élénk érzéke, a nyilvános szereplésben való kedvtelése, józan, gyakorlatias eszejárása, de egyúttal excentricussága, darabos modora, harcias ösztönei, nagyhangú hazafiaskodása a legsajátságosabb vegyüléket mutatják.

ROOSEVELT TIVADAR.